



"Unicul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea fericită" (Avram Iancu)

Numărul 4 (12)
19 decembrie 1998

Iancule Mare

Publicație editată de "Societatea Avram Iancu" din România

Unirea cea Mare

Unirea Transilvaniei cu România, la 1 Decembrie 1918, înfăptuită de însuși poporul român, a marcat ultima etapă pe drumul lung și greu al refacerii unității naționale și de stat a poporului român în veghea vatră a Daciei. Năzuința refacerii statului unitar național, în care românii să-și afirme menirea și individualitatea a dominat gândirea culturală, politică, diplomatică și militară a înaintașilor noștri: "Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri viteji, a tuturor bărbatilor noștri cei mari" - scria Nicolae Bălcescu la 1850.

Unirea de la 1600 înfăptuită de Mihai Viteazul atestase în mod convingător forța și autenticitatea idealului poporului român de unitate și libertate națională. Ea a trezit și înaripat conștiința națională. Fiorul și vibrația ei au pătruns în adâncul conștiinței maselor și au transformat ideea de unire într-o idee forță - într-o necesitate vitală.

Revoluția de la 1848, Unirea de la 1859, cât și răstăgarea independenței de stat a României - înfăptuite cu elan și abnegație de popor au consolidat conștiința de sine a acestui popor și au întărit idealul de libertate și unire într-un singur stat a tuturor românilor.

Principala rațiune a participării României din 1914-1918 - după doi ani de neutralitate - a fost situația românilor din Transilvania. Situația dramatică de la sfârșitul anului 1916 confirma încă o dată țări acestui popor, care găsește sprijin în propria lui ființă, fiind capabil de mari sacrificii pentru cauza sa, așa cum afirma un deputat în Parlamentul de la Iași: "Chiar dacă ar fi o ruină generală, o astfel de distrugere încât să rămână pământul negru - care să fie un preț prea mic pentru ceea ce o să ne dea România Mare".

Desfășurarea în continuare a războiului a dus la căderea țarismului, destrămarea imperiilor Austro-Ungar și Otoman, ceea ce a dus la întărirea luptei de eliberare națională a tuturor popoarelor înglobate în aceste imperii.

Marile manifestații și demonstrații organizate în Transilvania în tot cursul anului 1918 inițiate de asociații și societăți culturale au fost coordonate de PNR și PSD din Transilvania, care au creat un Consiliu Național Român Central - în vederea unirii cu țara.

Comitetul Executiv al PNR elaborează textul unei Declarații de principiu care a fost citată la 18 octombrie 1918 în Parlamentul de la Budapesta de către Al. Vaida Voievod prin care se spunea "Urmările războiului îndreptătesc pretențiile de veacuri ale națiunii române de deplină libertate națională... Organul național al națiunii din Ungaria și Ardeal nu recunoaște îndreptățirea acestui parlament și guvern (ungar) să se considere ca

reprezentant al națiunii române din Ungaria și Ardeal - căci apărarea intereselor ei, națiunea română o poate încredința unor factori designați de propria ei adunare națională", CNRC, cu sediul în Arad, a dirijat acțiunea de organizare a vieții politice pe teritoriul Transilvaniei. Se organizează gărzii naționale și civile. La 18 octombrie CNRC a dat publicării manifestul "Către popoarele lumii" care se încheia astfel: "Din ceasul acesta oricum ar decide puterile lumii națiunea română este hotărâtă a pieri mai bine decât a suferi mai departe sclavia și atârănarea".

La 20 noiembrie Marele Sfat Național a convocat la Alba-Iulia - orașul încărcat de istorie - Adunarea Națională a Românilor pentru 1 Decembrie 1918. Cele 10 zile cât au durat pregătirile au fost cele mai entuziaste, cele mai înfrigurate, mai emoționante din istoria de până atunci a românilor din Transilvania, a întregului popor român care aștepta ultimul act al unității sale naționale.

La 1 Decembrie s-au strâns la Alba Iulia peste 100.000 de oameni, delegați din toate zonele Transilvaniei și, reprezentând toate stările sociale și într-o atmosferă de aleasă sărbătoare au dat Proiectului de Rezoluție citit de Iuliu Hossu valoarea unui autentic plebiscit. Și astfel, Transilvania după o istorie zbuciumată în care a cunoscut asupra sa străină, revine în vechea matcă. Alături de celelalte ținuturi românești în acest însufletitor 1 Decembrie 1918 - cea mai mare sărbătoare a poporului român.

Marea Adunare Națională și-a ales reprezentanții în Marele Sfat Național, printre ei fiind fruntașii mișcării de eliberare națională din Transilvania, Gh. Pop de Băsești, Ioan Popp, Caius Brediceanu, Mihail Popovici, Cristea Miron, Iuliu Hossu, Vasile Goldiș, Vasile Lucaci, Al. Vaida Voievod, Octavian Goga, Emil Hațieganu.

Marea Adunare de la Alba Iulia și hotărârile luate aici au avut un mare răsunet național și internațional, influențând unele evenimente politice ulterioare legate de încheierea păcii.

Desăvârșirea unității naționale a poporului român nu a fost un act întâmplător, de conjunctură, ci rezultatul luptei de veacuri dusă de toți românii. Această unire nu a fost rezultatul unui tratat de pace, nu a fost voința unei puteri din afară. Unirea a fost rezultatul voinței poporului român dornic de libertate și neatârănare. Tratatul de pace de la Trianon a consfințit doar abia la 4 iunie 1920 - o sacră situație de fapt cu grele jertfe, rânduită pe treapta cea mai de sus și cea mai luminoasă a istoriei naționale "Unirea cea Mare".

Ing. Constantin SICOE,
Președinte al Societății "Avram Iancu"



Turda, 25 octombrie 1998: Reprezentanții Societății Avram Iancu, prezenți la dezvelirea monumentului Crăișorul

"Române, să fii bun!..."

Încă dintru începuturile sale, neamul românesc a fost un neam creștin, un neam pe care Dumnezeu l-a iubit și l-a blagoslovit cu de toate.

Dar, pentru a-i înlăni și mai mult credința, l-a supus adesea unor încercări grele care, nu de puține ori, păreau fără leșire...

Întreaga istorie a românilor este marcată de astfel de încercări, de mari frământări, de mari neliniști, de confruntări aprige cu dușmani feluriti, reali sau doar închipuiți...

Nu a avut o viață liniștită și ușoară nici una dintre personalitățile aflate, de-a lungul veacurilor în fruntea neamului. Mulți dintre conducătorii celor trei provincii românești, Transilvania, Moldova și Țara Românească, iar mai târziu ai României întregite, s-au sacrificat ori au fost sacrificați pentru ca astfel neamul să se perpetueze... Pentru credința lor în Dumnezeu și în izbăvirea neamului lor, unii dintre acei mari bărbai au trecut oficial în rândul așezilor Domnului, în rândul sfinților...

Alții și-au câștigat doar în sulețele românilor același statut, numele lor fiind cinstit cu sfințenie, prin veacuri...

Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare - învingători ai păgânității și ziditori de biserici creștine, Mihai Viteazul - primul întregitor de țară, Brâncovenii - cei ce și-au dat sufletul Domnului, unul câte unul, refuzând cu înverșunare să se vândă păgânilor, sunt doar câteva nume care-i fac să vibreze pe cei mai mulți dintre români...

Pentru locuitorii ținuturilor transilvane, dar și pentru destui români trăitori oriunde în țară ori în lume, sunt sfinți și numele lui Horia, Cloșca și Crișan, cum sfânt

este și numele Crăișorului, Avram Iancu...

Am greși oare dacă l-am cinstit, precum pe un sfânt, pe Horia, cel care înălța, atâta cât a trăit, cântări, celui Atotputernic, pe Horia, cel care clădea cu mâinile lui lăcașuri sfinte Domnului? Pe Horia, cel răstignit pe roată, doar pentru că dorea să câștige pentru ai lui, cei mulți și oropsiți, firescul drept de a trăi liberi, în propria lor țară... Alături de Horia și la fel ca Horia, au trăit, au luptat și au suferit și Cloșca, și Crișan, ale căror sullete și-au găsit locul și odihna în ceata Dreptăților...

Dar Avram Iancu? Oare viața lui Avram Iancu nu a fost o viață de sfânt? Cum altfel ar fi putut Iancu să renunțe la tot ce era a lui, de dragul neamului său? Cum altfel ar fi putut Iancu să aibă ca unic dor, ca unică voință, fericirea neamului său?... De altfel, în casele mai tuturor moșilor, chipul Crăișorului este cinstit precum o icoană sfântă, iar numele lui, intrat în legendă, înflăcărează cu aceeași putere de odinioară inimile mereu zbuciumate ale moșilor...

Inscris ori nu în calendarele creștine, numele lui Avram Iancu va fi de-a pururi slăvit, în vers și cântec, nu doar odată într-un an, ci mereu și mereu, în fiecare casă de român... Și, la fel ca sfinților din calendare, lui Iancu i se înalță, în miez de iarnă, în prag de Crăciun și An Nou, creștinești colinde... Colinde care îndeamnă la păstrarea credinței în Dumnezeu, la cinste și la bunătate... Iar când toate acestea li-vor împlinite, veni-va și belșugul peste țară...

Conf. dr. ing. Emil LUCA,
Vicepreședinte al Societății "Avram Iancu"

Gând bun de Crăciun

Colinde! Colinzi! E vremea colindelor. Cad fulgi mari din cer. Leru-i ler!

La ceasul solstițiar hibernal cântăm cu bucurie și cu emoții colindele strămoșilor noștri și privim cu speranță spre un nou început.

Obiceiul colindatului în sine, atât la români, cât și la alte popoare europene, e foarte vechi și a avut dintotdeauna o bogăție de funcții. În timp, o parte din acestea s-au pierdut, dar cele rămase care se mai practică pe alocuri, în anumite zone etnofolclorice, sunt deosebit de valoroase pentru cunoașterea unor perioade vechi din viața poporului nostru.

Colindatul se prezintă azi sub cele mai felurite forme la unul și același popor deosebindu-se, în mod firesc, de la popor la popor. În toată diversitatea sa, datina colindatului îi aduna pe oameni în aceeași rază de speranță iar urările ce se fac de Crăciun și de Anul Nou se referă toate la sănătate, belșug, pace și armonie.

Se întreabă Dumnezeu într-una din colindele noastre: "Ce-i mai bun pe acest pământ?". Răspunsul conchide că toate-s bune în astă lume pentru că toate au un rost, dar "Ce-i mai bun - e omu' bun". Oamenii buni ne-au transmis astfel din generație în generație colindele străbune cu încărcătura lor de istorie, de solemnitate, de credință și iubire.

Textul colindelor au în cele mai multe cazuri o remarcabilă



E vremea colindelor

valoare poetică, întâlnind aproape toată gama ornamentală a mijloacelor artistice ale limbii române, de la delicate epitețe până la metafore și imagini poetice de o frumusețe aparte. Ascultând, cântând sau lecturând un astfel de text, simțim cu toții podoaba specificului românesc.

De această neprețuită zestre se bucură de fiecare dată copii și tineri, adulți și bătrâni, care prin cânt și colind se întorc la vechi izvoare și-și stămpără dorurile inimii. Omul nu poate trăi fără speranță și iubire, iar colinda ne aduce în fiecare iarnă de Sfințele Sărbători numai bucurii, gânduri bune și omenie.

Nici un nor nu va acoperi cerul simțirii colindătorilor care vestesc din casă în casă Nașterea Pruncului Iisus. Biserica românilor a știut atât de bine să alăture datinei precreștine, spiritul religios, conferind textelor noi valori elice și artistice.

Ce act de cultură poate fi mai binefăcător pentru noi cei de azi decât scoaterea din straturile uitării la lumină a datinilor, cuvintelor, muzicii, faptelor.

Aceste creații reprezintă un segment important al spiritualității românilor pentru că ele exprimă cu atâta sinceritate geniul, caracterul, obiceiurile, legile, suferințele și bucuriile poporului nostru.

Învățând colinde și rostindu-le cu gânduri curate, inima se simte înviorată.

Cu câteva zile înainte de sărbătorirea Sfântului Crăciun, sosesc în municipiul Cluj-Napoca din câteva părți ale țării cete de colindători, aducând cu ei Vestea Minunată pe care să i-o spună Crăișorului Iancu, etern veghetor la hotarele patriei sale.

Prof. Victor BERCEA,
Prim-vicepreședinte al Societății "Avram Iancu"

Toate manifestările în 1998 s-au desfășurat sub genericul 150 de ani de la Revoluția de la 1848 și 80 de ani de la Unirea cea Mare - învierea neamului românesc.

Dej, ianuarie

Manifestări închinare poetului național Mihai Eminescu. Depuneri de jerbe și buchete de flori la bustul poetului. "Eminesciana" - spectacol literar muzical cu formația de tineret a Filialei Dej a Societății "Avram Iancu", "Crăișorii", Concurs literar: Eminescu - Slavici - Caragiale.

Alba Iulia

În cursul lunilor ianuarie - martie 1998 s-au făcut ample demersuri (de către președintele filialei Alba Iulia a Societății "Avram Iancu", dl. prof. Jurea Emil) la cei în drept pentru aprobarea amplasării în Cetatea unirii a grupului statuar Avram Iancu cu perfecții săi. Efortul nu a fost în



Societatea Avram Iancu la Carei

zadar. În anul 1999 se va dezveli bustul marelui erou în fața Casei de Cultură a Sindicatelor din Cetate.

Jimbolia - Uzdin - Timișoara:

ianuarie, februarie, martie

Potrivit prevederilor statutele, filiala Timișoara a Societății "Avram Iancu" (președinte ing. Ioan Ciama), a colaborat intens cu C.R.I., privind relațiile pentru 1998. S-a făcut donație de carte, ziare celor din Uzdin și Sărcia (unde avem constituită filiala cu nr. 32 a Societății "Avram Iancu").

La "Zilele presei bănățene", organizate de S.L.A. "Tibiscus" din Uzdin - Iugoslavia, au participat ing. I. Ciama și reprezentanți ai subfilialei Biled a Societății "Avram Iancu".

Teiuș - O zi de neuitat

Duminică, 1 februarie 1998, orașul Teiuș a fost gazda unor manifestări culturale-patriotice de excepție: s-a constituit Filiala 36 Teiuș a Societății "Avram Iancu" la care au participat, ca oaspeți dragi, delegați din 15 filiale.

Președinte de onoare a fost ales dl. Viorel Târău, manager iar președinte al filialei dl. ing. Gheorghe Lazea, primarul orașului Teiuș. Au fost aleși trei vicepreședinți: Vasile Fintensan, Ștefan Manea și Vasile Truță, doi secretari: Simion Brădeanu și Dănuț Hălălae și alți 11 membri făcând parte din Biroul Executiv.

A urmat un valoros simpozion, 150 de ani de la Revoluția din 1848 în Transilvania, onorat de d-nii dr. Gelu Neamtu, autor a numeroase studii și cărți de specialitate de la Institutul de Istorie a Academiei din Cluj-Napoca, dr. Ioan Ranca, om de știință din Târgu Mureș, profesorii Traian Domșa din Zlatna și Nicoleta Câmpian din Teiuș.

Atât lucrările de constituire a filialei, cât și simpozionul, au fost conduse de regretatul profesor univ. Ioan Teodor Stan, președintele Societății "Avram Iancu" din România (care a doua zi și-a pierdut viața într-un groaznic accident de circulație) și secretarul general, col. (r.) Vasile Cristea (fiind grav rănit în același accident). Au fost prezenți, de asemenea, Renalda Păușan, Petru Coța, Marcu Vester, Radu Lăcătuș din conducerea Societății.

Tulnicărele din Câmpeni Mariana Gligor și Zoia Cotu, împreună cu vestitul taragotist Gheorghe Pașca, au creat un moment "moțesc" semnificativ pentru serbarea din ziua respectivă.

Celebrul cor bărbătesc din Finteușul Mare (Maramureș), condus de dirijorul prof. Valentin Băințan, a interpretat cântece de înaltă trăire sufletească, alăturându-li-se cunoscuta și talentata cântăreață Georgeta Fărțală din Cluj-Napoca.

Timișoara

Conducerea Filialei Timișoara a Societății "Avram Iancu" a organizat și a desfășurat în ziua de 13 martie 1998 Simpozionul "Relațiile româno-maghiare în preajma revoluției de la 1848-49".

Au participat membri filialei Societății "Avram Iancu", U.V.R. Timiș, elevii Școlii Generale "Avram Iancu" Timișoara, invitați. În ziarul local "Renașterea Bănățeană" au fost publicate materiale pe această temă.

Gherla

În 15 martie 1998 Filiala Gherla a Societății "Avram Iancu", președinte dl. Gheorghe Fodor, a organizat o călduroasă întâlnire cu studenți din Basarabia (sala de ședințe a Primăriei Gherla).

Cluj-Napoca

În zilele de 3 și 4 aprilie 1998 s-au desfășurat lucrările Reuniunii Naționale Extraordinare a Societății "Avram Iancu" din România, convocată în urma dispariției, fulgerătoare din viață a președintelui societății, prof. univ. dr. Ioan Teodor Stan.

S-au operat modificări la statutul societății. Reuniunea a ales un nou președinte, în persoana ing. Constantin Sicoe, primvicepreședinte, prof. Victor Bercea și secretarul general adjunct, prof. Otilia Croitoru.

În atenția reuniunii s-au aflat și manifestările de la Blaj, din 15 - 17 mai 1998, care vor marca împlinirea a 150 de ani de la Revoluția Română din Transilvania.

Alba Iulia, Câmpeni

Lunile martie și aprilie 1998 au adunat primarii din Apuseni, la Câmpeni, unde s-a pus în discuție colaborarea în lupta pentru dezvoltarea zonei moștite (indiferent de apartenența politică). Apoi să fie constituită "Liga primarilor din Apuseni".

La lucrări a participat și președintele filialei Alba Iulia a Societății "Avram Iancu", prof. Emil Jurcă.

La încheierea lucrărilor Zilelor Astra s-a desfășurat un fastuos ceremonial din Piața Centrală a orașului până pe Câmpia Libertății unde s-au depus jerbe și buchete de flori la monumentul lui Avram Iancu și a celorlalți eroi ce străjuiesc această câmpie.

Cluj-Napoca

14 mai 1998. Simpozion organizat la Cercul Militar din localitate de către Armata a IV-a Transilvania închinat împlinirii a 150 de ani de la Revoluția română de la 1848. Alături de comunicările unor renumiți istorici, a unor cadre militare din București și Cluj-Napoca, au prezentat comunicări ing. Sicoe Constantin, președintele Societății "Avram Iancu" din România și col. Vasile Tutula, vicepreședinte.

Cluj - Turda - Sălciua - Câmpeni - Abrud - Treacătoarea Vulcan

Pelerinaj pe urmele Revoluției de la 1848 (15 - 16 mai 1998) a unei delegații a Consiliului Național, condusă de președintele Societății "Avram Iancu" din România, ing. Constantin Sicoe, la care s-au alăturat conducerea filialelor Turda, Dej, C. Turzii. S-au făcut halte la monumentul eroilor din Sălciua, mănăstirea din Lupsa, s-au depus coroane de flori la statuia lui Avram Iancu din Câmpeni unde au participat, alături de oficialitățile orașului, unități economice, instituții etc.

Festivitatea s-a încheiat cu doina Iancului, interpretată cu măiestrie de Georgeta Fărțală Florea.

S-a desfășurat un interesant simpozion. Istoricii din zonă și membri ai Consiliului Național au susținut comunicări. De menționat ospitalitatea primarului orașului Câmpeni, Ioan Sicoe, vicepreședinte al Societății "Avram Iancu" din România și prof. Vasile Bud, președintele filialei Câmpeni a Societății "Avram Iancu".

Abrudul, important centru minier în timpul stăpânirii romane, menționat prima oară în 1271. Populația de aici a participat la mișcarea lui Șofronie (1759-1761) la răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan (1784 - 1785) și la Revoluția din 1848-1849 - a oferit celor prezenți momente și locuri istorice legate de Avram Iancu, Buteanu, Dobre ș.a. Ca și la Câmpeni, primarul Abrudului, dl. Valentin Jurca și președintele Filialei Abrud a Societății "Avram Iancu", dl. Damian Sicoe, au fost gazde deosebite, ziua încheindu-se cu o cină moțescă la cantina liceului din Abrud.

Blaj, 17 mai 1998

Împreună cu Consiliul Național (pe o vreme cu totul nefavorabilă) s-au deplasat pe

Câmpia Libertății de la Blaj, pentru a da măreția necesară (impusă de importanța evenimentului) Filialele Societății "Avram Iancu" din: Cluj-Napoca, Aiud, Abrud, Alba-Iulia, Bistrița, Câmpeni, Dej, Deva, Tg. Mureș, Medias, Turda, C. Turzii, Timișoara, subfiliala Gilău etc. De remarcat că întreaga societate a fost în atenția mass-mediei pentru modul cum s-a comportat (Deplasarea în ordine cu drapelul societății în frunte, cu drapelul național, interpretând imnul societății și marșul lui Iancu).

Baia Mare

Filiala Maramureș a Societății "Avram Iancu" a organizat în 23 mai 1998 un simpozion: "Ion Buteanu - prefectul Zarandului în anii 1848 - 1849", iar în ziua de 31 mai 1998 - simpozionul "Merișoreni în revoluția din 1848/1849".

Cu acest prilej, prija grija societății, președinte dl. Ioan Tușuțiu, s-a confecționat și amplasat pe foaia din localitate (Merișor) o placă din bronz cu numele celor trei martiri: Pop Nuțu, Pop Flore, Roman Petru. Cu această ocazie s-a realizat și un frumos program artistic, urmat de o binemeritată masă festivă.

Vișeu de Sus, mai-iunie

Filiala Vișeu de Sus a Societății "Avram Iancu", președinte prof. Viorel Igna, a susținut material și bănesc Ansamblul folcloric "Flori de Maramureș" pentru a participa la un turneu artistic în Grecia.

Timișoara

D-nii I. Ciama, Goia Coriolan și Nistor Petru au participat la 1 iunie 1998 la comemorarea a 52 de ani de la execuția Mareșalului Ion Antonescu.

S-a depus o coroană de flori în memoria mareșalului.

În ziua de 13 iunie, cu ocazia sfârșitului de an școlar (la Șc. Gen. "Avram Iancu") au fost acordate premii bănești elevilor fruntași, de către dl. Nistor Petru din conducerea Filialei Timișoara a Societății "Avram Iancu".

Cluj-Napoca

Sala de recepții a restaurantului "Melody" din Cluj-Napoca a găzduit, în 2 iunie 1998, întâlnirea cu Excelența Sa, dl. Ioan Curtean de Hondol, consul onorific al insulelor Belize, cu Societatea "Avram Iancu" din România, reprezentată de președintele ing. Constantin Sicoe și Societatea Uniunea Munților Apuseni, reprezentată de conf. dr. Emil Luca, președinte și Petrișor Oargă - secretar.

S-a semnat un document comun privind colaborarea în domeniul renașterii munților noștri prin intervenții concentrate la forurile în drept pentru a adopta o lege specială pentru Munții Apuseni, precum și reînființarea Comisariatului Munții Apuseni.

Petroșani

În organizarea filialei Petroșani a Societății "Avram Iancu" - președinte lector univ. dr. Hadgia Sofia, în 8 iunie s-a organizat, cu sprijinul cercului de istorie, la Liceul de Informatică Petroșani, o evocare închinată eroului național Avram Iancu "... Vremea cireșelor".

Vișoara - județul Cluj

Președintele Societății "Avram Iancu" din România, împreună cu reprezentanți ai filialelor Turda, C. Turzii, Tg. Mureș au participat la 28 iunie 1998 la festivitățile organizate la Vișoara cu ocazia dezvelirii bustului primului prefect român de Mureș, Ioan Vescan, și a restințării bisericii ortodoxe, cu participarea I.P.S. Irineu Bistrișeanu.

Dej, iunie

La sediul Societății "Avram Iancu", filiala Dej, a fost organizată expoziția de carte "Avram Iancu - în Memoriam", cu participarea bibliotecii Școlii Profesionale pentru Celuloză și Hârtie.

Masă rotundă "174 de ani de la nașterea lui Avram Iancu".

Alba Iulia, iunie, 1998

Cu prilejul încheierii anului școlar, filiala Alba Iulia a Societății "Avram Iancu" a acordat premii în cărți și premii bănești celor mai buni elevi de la: Liceul Economic "Avram Iancu", Colegiul "Horea, Cloșca și Crișan", Școala Generală nr. 3 "Avram Iancu" și unui student de la Universitatea "1 Decembrie".

După Piatră '98, duminică, 5 iulie

"Întâlnirea moșilor cu istoria" După Piatră rămâne un loc spre care, an de an, ne îndreptăm pașii cu emoție, unde venim pentru a ne reaminti, a ne împoșpăta

memoria cu fapte și oameni care au făcut istorie. O istorie românească zbuciumată care dincolo de durere a generat înaltare sultească, mândrie națională.

În condiții vitrege, motii, conduși de Avram Iancu, pătrunși de o înaltă conștiință patriotică, nu au acceptat niciodată voința altora de a nu fi liberi, ca oameni, și, mai ales, ca națiune. Au ținut să fie prezenți la această sărbătoare (...) reprezentanți ai Filialelor Societății "Avram Iancu" din Transilvania, Câmpeni, C. Turzii, Turda, Orăștie, Arad, Teiuș, inclusiv conducerea centrală a Societății din Cluj-Napoca.



La Vișoara

După ceremonialul religios și militar s-a desfășurat unul dintre cele mai apreciate momente ale manifestării - exercițiul de luptă prezentat de subunități din U.M. Zarand a vânătorilor de munte, practic reconstituirea ambuscadei în care oștenii lui Iancu l-au învins în anul 1849 pe cei ai căpitanului ungar Hatvany.

La adunarea festivă care a urmat, pe lângă cuvântul prefectului de Hunedoara, al unor senatori și deputați, a luat cuvântul președintele Societății "Avram Iancu" din România, ing. Constantin Sicoe și primarul municipiului Cluj-Napoca, dl. Gheorghe Funar, prof. Viorel Vultur, primarul comunei Buceș, vicepreședinte filiala Brad a Societății "Avram Iancu" a remarcat, între altele, semnificația și importanța unor astfel de manifestări în cea mai autentică vatră românească.

Se cuvin laude pentru prof. Viorel Vultur, pentru președintele și președintele executiv a filialei Deva a Societății "Avram Iancu", prof. Ioan Sicoe și, respectiv, Nicolae Jurca în organizarea acestei unice manifestări.

A urmat un amplu spectacol folcloric. Începută în timpul zilei, "Hora moțescă" a continuat până noaptea târziu.

Mărișel - Fântânele

Imortalizând în piatră cuvintele eroului național, rostite la 1848 - "Sau punem pumnul în pieptul furtunii sau pierim" - Crucea Iancului străjuiește ca un standard platoul Mărișel - Fântânele; este acesta un loc care, precum altele din Apuseni, păstrează vie flacăra arzândă a focului de dor de țară, de semn de libertate.

Duminică, 12 iulie 1998, la Crucea Iancului a avut loc cea de-a XXIX-a ediție a serbării populare tradiționale ce a marcat împlinirea a 149 de ani de la luptele motilor conduși de falnicul moș din Vidra de Sus, "Craiu Munților" - Avram Iancu - cel mai de seamă dintre conducătorii revoluției de la 1848-1849 din Transilvania.

Au asistat la manifestare Conducerea Societății "Avram Iancu" din România, filialele din Aiud, Huedin, Turda, Vișeu de Sus, subfilialele Mărișel, Beliș, Aghireș, Horea.

Printre cei care au luat cuvântul s-a numărat și prof. N. Șteiu, președintele filialei Huedin a Societății "Avram Iancu", primarul municipiului Cluj-Napoca, dl. Gheorghe Funar, președintele Societății "Avram Iancu" din România, ing. Constantin Sicoe, prof. Ioan Mariș, primarul comunei și președinte al subfilialei Mărișel a Societății "Avram Iancu", care a ținut să mulțumească tuturor celor care au sprijinit organizarea serbării populare.



La Finteușul Mare

Timișoara, iulie - august

A fost reparat sediul filialei Timișoara a Societății "Avram Iancu" (pe bază de contract de sponsorizare și prin participarea conducerii societății). Valoarea lucrărilor: 126.368.513 lei.

Se depun eforturi în continuare pentru procurarea de mobilier și diferite accesorii de birou.

Horea (Mătișești)

În 9 august 1998 - acolo unde s-a născut Horea, s-a desfășurat cea de a III-a ediție a manifestării sub genericul "Ziua Lemnarului", organizată de Primăria Horea, Inspectoratul pentru Cultură al jud. Alba, Prefectura Alba cu participarea Societății Avram Iancu.

Pe o vreme splendidă s-a desfășurat concursul oamenilor specializați în "Arta lemnului" din diferite zone montane și la diferite "discipline lemnoase".

Au participat Fundația "Lemnarul", cooperative meșteșugărești, numeroși cetățeni din localitate și împrejurimi (jud. Alba, Cluj, Bihor).

Societatea "Avram Iancu" din România a acordat, prin președintele său, ing. Sicoe Constantin, două premii speciale și a susținut programul artistic cu renumitele interprete ale cântecului popular transilvănean, Mariana Anghel, Maria Dan Golban și Georgeta Fărțăla Florea.

Aici funcționează subfiliala cu nr. 18 "Crăișorul Horea" (președinte de onoare primarul Cornel Olar iar președinte subfilială prof. Onetișu Avram).

Subfiliala a fost botezată cu numele lui Horea, numele celui care a rămas mobilizator nu numai pentru luptele de mai târziu ale Jărânimii, dar și pentru luptele de eliberare ale poporului român în general.

La acest frumos eveniment au participat membri ai Consiliului Național ai filialelor Cluj-Napoca, Huedin, Câmpia Turzii, Turda, Tg. Mureș, București, Abrud, Zlatna.

O remarcă pentru elevii ansamblului folcloric ai Societății "Avram Iancu", filiala Huedin.

Geoagiu Băi

În 14 august 1998 președintele Societății "Avram Iancu" din România, dl. ing. Constantin Sicoe, a participat la o întâlnire cu un grup de români din Satul Nou, Iugoslavia în organizarea Inspectoratului pentru Cultură al jud. Hunedoara și Filialei Deva a Societății "Avram Iancu".

Spectacolul de muzică populară, vizitele la cetatea Dacica Costești, prietenii legate, au însemnat momente dintre cele mai plăcute pentru oaspeții și participanții.

C.R.I. a fost fericită și încântată de primirea ce le-a fost rezervată, apoi de ceea ce au văzut.

Baia Mare, 15 - 20 august 1998

Filiala Maramureș a Societății "Avram Iancu" a desfășurat ample acțiuni sub genericul 150 de ani de la Revoluția Română din Transilvania.

O interesantă întâlnire a organizat cu moșii din Sătmăr - Carei, s-au depus coroane de flori la statuia lui Avram Iancu (Carei), s-a intonat imnul societății, împreună cu membrii corului din Finteușul Mare.

La Scărișoara Nouă s-a dat parastas și s-a donat un milion de lei pentru Catedrala Ortodoxă în construcție.

"Doina Iancului" din Baia Mare și corul bărbătesc din Finteușul Mare au susținut un program artistic. S-a lansat cartea "Revoluția Română din Nordul Transilvaniei - de la 1848 - 1849", autor col. dr. Aurel Vaida.

Sub auspiciile Filialei Maramureș a Societății "Avram Iancu" cu moșii din această zonă s-a organizat un reușit bal moțesc.

Baia de Arieș, 22 august 1998

Aici, în "Tara de Piatră" - Baia de Arieș, revedine după 630 de ani Oraș. Nădejdea și încrederea în moșii care în ciuda vitregiilor vremii nu au cedat, nu s-au mișcat de aici, au rămas ca brazii cei falnici și le-au lăsat moștenire urmașilor neînduplecarea în lupta pentru realizarea năzuințelor lor de dreptate, libertate, unitate și prosperitate. La acest eveniment, pe lângă localnici, au participat parlamentari, oficialități ale jud. Alba, precum și membri ai Filialei Baia de Arieș a Societății "Avram Iancu", membri ai Consiliului Național și ai Filialelor Abrud, Câmpeni, Cluj-Napoca, Alba-Iulia, Arad, București, Zlatna, subfilialele Sălcium, Lupșa, Bistra.

După ceremonialul religios s-a dezvelit un grup statuar dedicat minerilor, apoi s-a desfășurat un frumos program artistic.

Soliști vocali: Irina Loghin, Daniela Condurache și Mariana Anghel, Georgeta Fărțăla Florea, Maria Dan Golban din partea Societății "Avram Iancu" din România.

Petroșani

Prin grija filialei Petroșani a Societății "Avram Iancu", în lunile februarie - septembrie, în publicația locală "Matinal" (al cărei redactor-șef este vicepreședinte a filialei Petroșani) a fost publicat un serial cu materiale legate de Revoluția de la 1848 în Transilvania și rolul lui Avram Iancu.

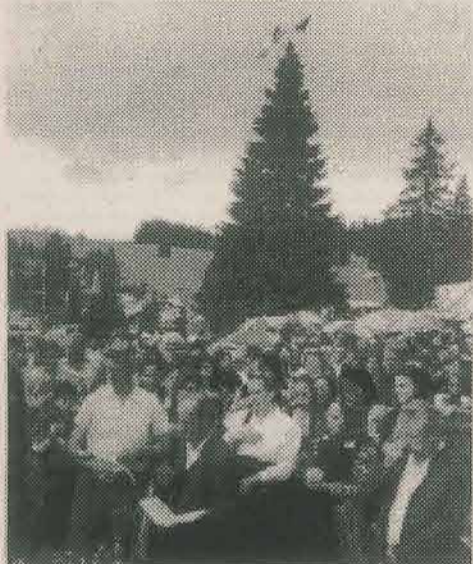
Tebea, 13 septembrie 1998

Pe un timp căinos, greu de înfruntat, au participat la comemorarea a 126 de ani de la

moartea eroului național Avram Iancu filialele: Alba-Iulia, Abrud, Câmpeni, Brad, Dej, Hunedoara, Orăștie, Zalău, Timișoara, Teiuș și Consiliul Național, în frunte cu președintele, ing. Sicoe Constantin, filiala Deva și Bistrița care au depus coroane de flori la mormântul "Crăișorului".

Baia Mare, 24 septembrie 1998

Membrii filialei Baia Mare au participat la manifestările desfășurate cu ocazia împlinirii a 30 de ani de activitate a M.U. "Pintea Viteazul". Cu această ocazie s-a dezvelit statuia



Mărișel

haiducului maramureșan. De menționat că între președintele filialei Maramureș a Societății "Avram Iancu", dl. Ioan Tușuțiu și garnizoana militară există o colaborare și o înțelegere foarte bună, reușind acțiuni culturale artistice de prestigiu. Felicitări!

Baia Mare, 4 octombrie 1998

În Finteușul Mare s-au aniversat 150 de ani de învățământ românesc (în această localitate) și 80 de ani de rodnică activitate a renumitului cor bărbătesc - nelipsit în ultimii ani de la manifestările organizate de Societatea Cultural-Patriotică "Avram Iancu" din România. În semn de cinstire și apreciere, filiala Maramureș a Societății "Avram Iancu" a înmănat sărbătoritorilor efigia Avram Iancu și Diploma de Onoare.

Cluj-Napoca, 10 octombrie 1998

54 de ani de la eliberarea Clujului de sub ocupația ungară. Evenimentul a fost comemorat printr-un Te Deum și prin depunerea de coroane și jerbe de flori la Monumentul Eroului Necunoscut din Cimitirul Eroilor, la Monumentul Gloriei Ostașului Român și la placa de pe clădirea Primăriei.

Conducerea Societății "Avram Iancu" (președinte ing. Constantin Sicoe, secretarul general, col. (r.) Vasile Cristea, vicepreședintii, conf. dr. ing. Emil Luca, colonelii Vasile Tutula și Ioan Pogă, ing. Coța Petre, președintele filialei Cluj-Napoca, ing. Prida Toma și secretarul filialei, ing. Ioan Teoc) au depus coroane de flori.

Turda, 12 și 20 octombrie 1998

Sedințe de lucru la Primăria Turda și în teren în scopul organizării manifestărilor din 25 octombrie 1998.

Au participat conducerea Primăriei Turda, (primar Virgil Blasiu), conducerea filialei Turda a Societății "Avram Iancu", dr. ing. Lucia Roman, vicepreședintii Al. Giurgu și A. Daraban, comandantul garnizoanei Turda, col.



Primarul Turzii Virgil Blasiu, președintele Societății Avram Iancu Constantin Sicoe, secretarul general al Societății - Vasile Cristea, la Turda, 25 octombrie 1998....

Teodorescu, președintele Societății "Avram Iancu" din România, ing. Constantin Sicoe, secretar general, col. (r.) Vasile Cristea și vicepreședinte, conf. dr. ing. Emil Luca.

25 octombrie 1998

Manifestările din inima vechii Potaissa, atestată documentar acum 1890 de ani, au împletit armonios dezvelirea statuii marelui erou transilvan, Avram Iancu, cu Ziua Armatei Române și cu împlinirea a 150 de ani de la Revoluția din 1848. Imnul Național a răsunat învăluitor asemenea glasului de tulinic până departe, în templul Apusenilor, în Olimpul de la Vidra sau în altarul de la Tebea. Între participanții la marea serbare populară sau aflat reprezentanți ai filialelor Societății "Avram Iancu" din Turda, Cluj-Napoca, Bistrița, Dej, Aiud, Tg. Mureș, Carei, Satu Mare, Ocna Mureș, Alba Iulia, Timișoara, Huedin, Câmpeni, Sibiu, Hunedoara, Gherla, Brad, Vișeu de Sus, Zlatna, Oradea, Orăștie, Abrud, C. Turzii, subfilialele Bistra, Lupșa, Aghires.

Ceremonialul militar a deschis manifestările, fiind urmat de discursul primarului municipiului, ing. ec. Virgil Blasiu și de dezvelirea statuii, în aplauzele celor peste 10.000 de participanți.

Printre cei care l-au urmat la cuvânt s-a aflat și ing. ec. Constantin Sicoe, președintele Societății Cultural-Patriotice "Avram Iancu" din România și dr. ing. Emil Luca, vicepreședinte.

Statuia a fost sfințită de un sobor de preoți ortodocși și catolici. S-a păstrat un moment de reculegere pentru Avram Iancu. În acordurile Imnului Eroilor au fost depuse coroane de flori.

Corul veteranilor de război și Corul de fete al Catedralei din Turda au susținut scurte momente muzicale.

În încheierea primei părți a manifestărilor a avut loc defilarea gării de onoare și a unităților militare participante. A urmat un grandios spectacol folcloric, la care și-au dat concursul ansambluri de cântece și dansuri și soliști îndrăgiți ai muzicii populare românești.

Cluj-Napoca, Florești

La 1 noiembrie 1998 Brigada 7 Artilerie "General Vasile Danacu" a aniversat 75 de ani de existență. Continuatoarea Regimentului 7 Artilerie, unitatea sărbătorită are numeroase fapte de eroism trecute în palmaresul celor 75 de ani de existență - înscrise în "Hronicul lui 7 Artilerie". File de istorie: 1923-1998, 75 de ani de datorie pentru țară, Neam și Tricolor.

De la R7 Artilerie Greă la Brigada 7 Artilerie "General Vasile Danacu" sub deviza "Disciplină de fier, bazată pe cea mai înaltă camaraderie, dragoste și bunăvoință în serviciu, împinsă până la abnegație, patria mai presus decât viața".

Cu această ocazie s-a desfășurat un mare ceremonial militar și religios. La aceste manifestări a participat o delegație a Societății "Avram Iancu" din România, formată din președintele Societății, ing. Constantin Sicoe, secretarul general, col. (r.) Vasile Cristea, col. Vasile Tutula, col. Ioan Pogă, vicepreședintii și Georgeta Fărțăla Florea din Consiliul Național. Dl. ing. Constantin Sicoe a felicitat pe cei sărbătoriti și s-a referit la însemnătatea momentului.

În aplauzele celor prezenți (inclusiv comanda Armatei a IV-a Transilvania, general de divizie Dorin Gheorghiu și șeful de stat major, general de brigadă Ioan Cioară, invitați, personalități locale), s-a înmănat bustul lui Avram Iancu - patronul spiritual al societății noastre, comandantului unității, col. Gheorghe Popan.

Cluj-Napoca, 5 noiembrie 1998

Societatea Cultural-Patriotică "Avram Iancu" din România a adus un pios omagiu la trecerea în eternitate a celui care timp de șase decenii a slujit cu știință și conștiință istoriografia românească, acad. Ștefan Pascu, primul președinte de onoare a acestei societăți.

Dascăl de excepție, prezentă remarcabilă în viața cetății și a țării, iubit și stimat de toți cei ce l-au cunoscut, va rămâne viu în amintirea noastră.

S-a depus o coroană de flori la catafalcul celui dispărut iar președintele - ing. Sicoe Constantin - a adresat cuvânt de omagiu.

Reprezentanții Societății "Avram Iancu" (col. (r.) Vasile Cristea, col. Victor Surdu, col. Vasile Tutula, Vasile Lechințan, Ioan Teoc, prof. univ. dr. Al. I. Crișan, mr. Gheorghe Dinte, Gheorghe Mraiște) au făcut de gardă.

Au mai participat: președintele filialei Alba a Societății "Avram Iancu", prof. Emil Jurcă, Huedin, prof. Nicolae Șteiu, Brașov, conf. univ. dr. Ioan Vlad, Câmpeni, prof. Vasile Bud, Tg. Mureș, soții Ploșteanu și dl. Ioan Ranca.

Baia Mare, noiembrie 1998

Filiala Maramureș a Societății "Avram Iancu" a organizat o serie de manifestări închinată Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

- Împreună cu muzeul de istorie și Astra, simpozionul "Fruntași ai Revoluției Române

de la 1848 din Transilvania promotori ai Astei și idealului de unitate națională" (12 noiembrie)

- "Fii ai județului Maramureș - Făuritori ai României Mari; George Pop de Băsești, Vasile Lucaciu, Teodor Mihali" (26 noiembrie)

- "Pașoptiștii de la 1848 - 1849 și ideea de unitate națională la români". Program artistic adecvat momentului aniversar (împreună cu Cercul Militar Baia Mare) (27 noiembrie).

În perioada 16-22 noiembrie 1998 filiala (ca întotdeauna săritoare să ajute) a colectat ajutoare pentru sinistratii din Nordul Maramureșului.

Turda

În 25 noiembrie 1998 Filiala Turda a Societății "Avram Iancu" a desfășurat adunarea generală pentru dare de seamă și alegeri (perioada 6 februarie 1993 - 25 noiembrie 1998).

D-na dr. ing. Lucia Roman a fost realesă președinte, domnii Giurgiu Nicolae, Blasiu Virgil, Daraban Alexandru, Herculea Petru - vicepreședinți.

Alte probleme se pot citi în articolul din cuprinsul periodicului "Iancule Mare" despre filiala Turda.

La lucrările adunării au participat președintele Societății "Avram Iancu" din România, dl. ing. Constantin Sicoe și secretarul general, col. (r.) Vasile Cristea.

Galați

La simpozionul de mare amploare dedicat marelui act de la 1 Decembrie 1918, din ziua de 28 noiembrie 1998, filiala Alba Iulia a Societății "Avram Iancu" a fost reprezentată de președinte, prof. Jurca Emil care a susținut comunicarea "Samoilă Mărza - fotografii Marii Uniri".

Turda

În 28 noiembrie 1998, Filiala Turda a Societății "Avram Iancu" a organizat tradiționalul "Bal al moșilor", aflat la a XII-a ediție.

Nu au lipsit cântecele moștești, jocurile, glumele, diferitele concursuri, tombola și, bineînțeles, alegerea Crăiesei balului.

Preparatele culinare au purtat amprenta specificului moțesc; nu a lipsit balmoșul, găluștele cu păsat etc. La loc de cinste au fost țările, vinul și berea cu care au fost stropite bucatele moștești. A creat o seară plăcută orchestra condusă de taragotistul Mihai Mariș și de invitații serii, printre care îndrăgitul cântăreț de muzică populară Drăgan Muntean.



Turda

Nicolae Giurgiu, umoristul care și în acest an a ieșit pe piață cu al II-lea volum de "Bancuri Moștești" a fost ca de fiecare dată "sarea și piperul" petrecerii.

La "Balul moșilor" au participat președintele și secretarul general al Societății "Avram Iancu" din România.

Teiuș, 30 noiembrie 1998

După ce în 10 august 1997, la lara, a fost inaugurat monumentul reprezentându-l pe eroul Ioan Arion, stegarul din Agrașul Ierii, a cărui jertfă a pecetluit cu sânge actul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 - luni, 30 noiembrie 1998, la 80 de ani de la asasinarea tânărului Ioan Arion în gara Teiuș, sub auspiciile Societății "Avram Iancu" din România a fost dezvelită (de către președintele societății, ing. Constantin Sicoe și primarul orașului, ing. Gheorghe Lazea) și sfințită o placă comemorativă în incinta gării, cu următorul înscris: "Aici a căzut primul martir al Marii Uniri, stegarul Ioan Arion din Agraș, comuna lara, județul Cluj), ucis mișelește la 30 noiembrie 1918, purtând în sullet idealul și entuziasmul făuririi României Mari".

La eveniment au luat parte conducerea Societății "Avram Iancu", reprezentanți ai filialelor din Aiud, Câmpia Turzii, Turda, subfilialele lara și Băișoara, în frunte cu primarii din aceste localități, rude ale eroului.

Au evocat momentul ing. Sicoe Constantin, președintele Societății "Avram Iancu" din România, conf. dr. Emil Luca, vicepreședinte al Societății "Avram Iancu", originar din Agrașul Ierii, prof. Mircea Luca, nepot al eroului, prof. Nicoleta Câmpean din Teiuș.

Grupaj realizat de ing. Constantin Sicoe și col.(r) Vasile Cristea

Colindători
ai Iancului

Veta Biriș



Georgeta Fârțală Florea



Maria Dan Golban



Ana Banciu

Mariana Anghel alături
de reprezentanți ai
conducerii Societății
"Avram Iancu"Colindele
Universul tematic

Folcloristii obișnuiesc să deosebească două categorii de colinde: religioase (creștine) și sociale (laice). Mai numeroase și, cu siguranță, mai vechi sunt acestea din urmă. O mai potrivită nomenclatură pentru cele două categorii de colinde ar fi cea de creștine și precreeștine, pentru că toate colindele au o structură mitico-rituală.

Colindele precreeștine (laice, sociale) relevă o structură arhaică, păgână, evidentă chiar dacă neagresivă, recunoscută ca atare de autoritățile ecleziastice, care au continuat să le respingă până spre mijlocul secolului nostru, refuzând, în special în Transilvania, colindătorilor și purtătorilor de măști animaliere, din jurul lui 15 noiembrie și până după Bobotează, sfintele daruri ale cuminectării.

Spațiul colindei este adesea marcat de existența unui pom. Dacă este evocat un spațiu sălbatic și periculos, pomul este de obicei bradul. Dacă, dimpotrivă, este evocat spațiul familiar din preajma casei și a gospodăriei, pomul este de obicei mărul, mai rar pârul sau alt pom domestic. Spațiul sălbatic și periculos prin excelență este marea dezlănțuită sau râul revărsat, care aduce cu sine trunchiuri de brazi și molizi. În unele colinde în mijlocul mării există o insulă cu un copac urias, în jurul căruia dansează un grup de fete; locul copacului poate fi luat de o "dalbă mânăstire" în care oficiază Sf. Ion în fruntea unui grup de nouă preoți. În altele marea și pomul se confruntă verbal, amenințându-se reciproc. Dacă marea amenință cu năruirea pomului, pomul amenință cu secarea mării, asociindu-și semnificativ feciorii cu plugurile și fetele ce-și vor face pe locul mării grădini cu flori.

Într-un alt tip de colinde oponentul mării este ciobanul, care se buzuie pe doi berbeci miraculoși, ale căror izbituri în coarne par și ele a avea o funcție magică. Alteori un grup de călăreți încearcă să treacă marea, dar numai unul (identificat cu flăcăul-gazdă), înnotând pe spatele calului, atinge insula unde dansează fetele și se însoară cu cea mai frumoasă. În trecerea mării călare, momentul de maximă pericolozitate pare a fi confruntarea eroului cu "Domnuțu" peștelui/ Cel cu ochii de taoru/ "i cu solzii de taleru". Într-adevăr, forța malefică și destructurată a mării se ipostaziază atât ca bour sau ceb care iese din ape, cât și ca pește sau "dulf" (delfin) care atacă pomul sau grădina fetei. În asemenea cazuri animalul-monstru devine obiect de vânat/ pescuit, fie pentru flăcăul-arcaș, căruia animalul îi promite propria soră ca soție, fie pentru fata-pescar, căreia monstrul-jeftuitor, prins în năvod, îi oferă trupul drept mâncare pentru nuntă. În ambele cazuri însă supunerea mării de către erou sau eroină ducă înspre căsătorie, adică înspre reînnoirea, la scară redusă, a lumii.

Bourul sau cerbul care iese din mare poartă între coarne un leagăn în care o tânără fată își pregătește darurile de nuntă. Ea îl strunește și-l stăpânește pe animalul-emananție a abisurilor printr-un cântec în care intervine o amenințare: fata are trei frați, vânătorii vestiți care l-ar putea ucide, făcându-i apoi surorii lor cașă din oasele și pielea acestuia.

Adaptată funcției de urare de căsătorie, schema mitologică a întemeierii din trupul unui animal, asociată probabil celei a animalului-călăuză sau a inițierii prin vânătoare rituală, a dus la apariția unor tipuri de colindă specializate profesional pentru pescari sau vânători, care rămân cele mai frumoase și cele mai arhaice.

O ciută având darul profeției își anunță suratele că vânătoarea lor este iminentă și că trupul lor va servi întemeierii unor poduri (de os, de carne, de piele) de către flăcăul-vânător. Aflat pe punctul de a fi săgetat, cerbul își oferă trupul pentru construcția viitoarei case a flăcăului-vânător. Dar cum paradigma mitologică a întemeierii din trupul unui animal (având - probabil - ca model un mit cosmogonic) abia mai pălpăie în memoria colectivă, acest motiv tinde să devină blestem, animalul blestemându-și diverse părți ale trupului (picioare, ochi, coarne) pentru insuficiența vigilenței și lipsa de eficiență întru auto-apărare.

Alteori animalul amenințat îl invită pe flăcăul vânător să se "arunce" în coarnele sale spre a-l purta astfel înspre o fântână unde "vin fete de greci", dintre care flăcăul își va putea alege una.

Nu totdeauna însă vânătoarea poate fi dusă la bun sfârșit, căci animalul se dezvăluie a fi un personaj miraculos transformat, fie uman, care pare a trece în această ipostază o probă inițiativă în vederea unei meniri sacerdotale sau în vederea dobândirii unor forte magice (ulterior - ca ispășire a unui blestem), fie divin, fiind vorba de un sfânt metamorfozat. Într-un alt tip de colinde (a căror temă va fi utilizată de B. Bartok în Cantata profana), grupul de cerbi, vânătorii de "cel uncheș bătrân", se relevă a fi tocmai fiii vânătorului, care refuză lumea oamenilor.

În cazul în care obiectul vânătorii este leul, acesta este supus prin luptă și legat, motiv de gloriificare a flăcăului-vânător de către comunitatea satului.

În unele colinde însuși Soarele este vânătorul exemplar, el încercând să săgeteze o "fiară foarte mândră" care se dovedește a fi Sânta Maria sau o altă sfântă. Frecventă este și evocarea flăcăului călare cu atribute solare și astrale în general. Jocul calului său și fuga acestuia capătă funcții fertilizatoare.

Cuprinse în fabulația colindei, personajele din familia colindată ("gazdele") sunt asimilate unor arhetipuri divine și sunt proiectate în spații paradisiace: leagănul care îl adăpostește pe Iisus (plasat în copac sau în coarne de bour) este atribuit fetei-gazdă; în patul de la tulpina pomului, în care dormea Dumnezeu, îi putem găsi pe soții fericiți; "bătrânul boier" este evocat la masa din rai cu pom, din care îi pică mere pe masă, la fel cum îl vom găsi pe Dumnezeu în colindele despre jefuirea raiului, sau îmbrăcat în veșmânt "mohorât" (= purpuriu) cu soarele pe piept, luna în spate și luferi pe umeri, veșmânt atribuit îndeobște lui Dumnezeu sau lui Crăciun.

Universul colindei mai cuprinde o sumedenie de alte teme și motive vădit arhaice, precreeștine. Multe sunt de factură agrară, descriind gesturi magice, de fertilizare a ogoarelor, atributele fie unor animale (cerbul, "boul sfânt"), fie unor sfinți, fie cetei colindătorilor. (Avem aici în vedere așa-numitele texte "de iordănit", performate în unele regiuni de Bobotează). Un tip de colindă vorbește despre boala (moartea) subită a unei fete secerătoare. Este evocată viața pastorală, se pot recunoaște obiceiuri și credințe ale păstorilor, conflictele dintre ei. În ipostază de păstori, fratele și sora primesc vizita unor străni și temuți pelitori, asociați de obicei - prin procedeu stilistic specific colindei al metaforei infirmate - cu niște nori de ploaie sau chiar zmei. De altfel, raportul dintre flăcău și fată, peșterii și părinții fetei, schimbul de daruri în vederea căsătoriei, imagini alegorice ale petițului sau cuceririi fetei - toate acestea se constituie într-o unică temă de colindă, concretizată însă într-un foarte mare număr de tipuri și variante.

Membrilor mai în vârstă ai familiei li se dedică de obicei colinde pe teme edificatoare și moralizatoare, precum disputa sfinților pentru întâietate, disputa dintre grâu, vin și mir sau a bradului cu teiul, judecata florilor, bogatul și săracul, intrarea în rai, sfârșitul lumii etc. - toate conturând o mentalitate tradițională din perspectiva codului său etic.

Colinde cu personaje de obicei creștine sunt cele pe tema Facerii Lumii, dar cosmogonia pe care acestea ne-o înfățișează nu se potrivește cu cea biblică. Întâi de toate autorul ei nu este doar Dumnezeu - Tatăl ci (în baza unei omologări dintre actul Răstignirii și concepția arhaică despre refacerea periodică a lumii). Cosmocratorul poate fi și Iisus. Așadar Dumnezeu sau Iisus, imediat după nașterea sa, creează lumea în trei zile și în două etape: întâi este făcut Pământul, care iese prea mare și nu poate fi acoperit de Cer; este nevoie de o a doua etapă, constatând în încrețirea pământului în dealuri, văi și munți, lucru pe care Cosmocratorul colindei îl face adesea prin aruncarea a trei inele, care devin ingeri și colaborează la creație prin folosirea tunetelor și fulgerelor, metaforizate adesea ca "biciuri de foc". Alteori se vorbește doar despre înălțarea Cerului cu ajutorul a trei sau patru stâlpi de argint, pe care Iuda sau evreii îi rod.

Botezul lui Iisus este integrat și el unui scenariu mitologic arhaic referitor la deschiderea cerului cu prilejul marilor sărbători. Aceeași concepție stă la baza colindelor care vorbesc despre vizita lui Dumnezeu însoțit de un alt sfânt la casa bogatului, unde sunt respinși, și la cea a săracului, unde sunt adăpostiți și ospătați. Coborârea se face cu ajutorul unei scări de ceară, a unei lumânări uriașe (care face legătura între curtea gazdei și cer) și, mai rar, cu ajutorul unui fabulos cal adăpostit de un ceresc grajd de piatră. Dumnezeu, purtând pe umeri un veșmânt cu însemnele astrale, ia loc la masa gospodarului-gazdă, masă care e o replică fidelă a celei din rai, obiectul sacru fiind acum un pahar cu simbolurile soarelui, lunii, viței de vie și busuiocului ("mirului") pe care gazda îl păstrează cu sfințenie, întrucât l-a primit de la nașul său și îl va transmite mai departe fiului.

Alteori Dumnezeu și "soțul său" se îmbăiază într-un lac, situat de obicei la rădăcina unui pom încărcat de lumânări, întrebându-se "ce-i mai bun pe-acest pământ"; răspunsul așază variabil boul, oaia, vaca, albina sau omul bun în fruntea valorilor acestei lumi. Într-un mare număr de colinde Dumnezeu e înfățișat ca păstor al unei turme de oi, cântând dintr-un fluiet care pare a reglementa prin vraja cântecului mișcările turmei. Tot în ipostază de păstor ale cărui turme au încălcat holdele "jidoivilor", e prins și apoi răstignit Iisus. Ca prunc, legănat de vânt, spălat de ploaie și înfășat în flori, Iisus apare uneori într-un leagăn amplasat într-un pom, adesea bifurcat sau dublat. Fabulosul pom poate avea lângă tulpină un pat în care doarme Dumnezeu, a cărui trezire o încearcă pe rând un stol de porumbei sau de turturele, reușind de obicei doar rândunelele. La masa din rai sfinții se întreabă - într-un alt tip de colinde - care e originea grăului, vinului și mirului, iar Dumnezeu îi lămurește că acestea provin din carnea, sângele și sudoarea sa (a Fiului său) când a fost răstignit. Alteori Maica Domnului îi întreabă pe colindători dacă nu i-au văzut Fiul, iar aceștia îi răspund că l-au văzut răstignit pe cruce la Ierusalim.

Influența creștină se reduce așadar frecvent la personaj, care intră într-un scenariu mitologic ce nu-i mai este propriu, înlocuind acolo - probabil - mai vechi divinități și figuri mitologice al căror nume nu-l cunoaștem: zeul sau eroul ucigător de monștri ofidieni a devenit Sf. Gheorghe, zeul furtunii a fost înlocuit de Sf. Ilie, zeitele fertilității au fost asimilate cu Sf. Maria iar duhurile rele au devenit ipostaze ale lui Iuda sau ale Diavolului.

Funcțiile acestora rămân însă de obicei legate de ritmurile naturii și ale vegetației, ceea ce creează impresia acelei cosmos sacralizat, care rămâne trăsătura fundamentală a felului specific în care românii au asimilat dogma creștină.

Prof. dr. Vasile V. FILIP

Colind Iancului

Avrămuț, Iancule, Crăișorule,
Cu sufletul îndurerat de mamă
te chem,

Te chem, cu sufletul femeii iubite
ce-ar fi vrut

Să-ți aducă pruncii pe lume,
Te chem,

Plecându-mi, pioasă, fruntea-n țărână,
Cu sufletul Patriei mume!

Acum, când Iisus s-a născut spre
iertare,

Drept cinstire și-aducem colindul
moțesc...

Ascultă-l, primește-l și iartă
de poți

Că noi ce-ți urmarăm nici până
acum

Vrednici n-am fost să punem
în faptă

Jurământu-ți făcut pentru moți.

De-avem cugetul greu, curat ni-i
colindul,

Cu smerită credință rugăm Pruncul
Iisus

Să-ți ocrotească urmașii, Iancule,
Tu, cel sfârșit de obidă

și neîmpăcat,
Cu inima torță peste Ardeal, fi-vei
pururi

Al moților drag și slăvit
Împărat!

Otilia CROITORU

Colinda gazdei
cântată la fereastră

O, Jupănu', gazdă-i, Doamne,
Bun gând și-o gândit,

De el și-o mânătu-i, Doamne,
Dragi feciori de-ai săi,

În păduri de-a sale-i, Doamne,
Ca el să-și mai tale,

Juguri și pluguri-i, Doamne,
Restele, mereie.

Restele, mereie-s, Doamne,
Dalbe ciocăleie.

Dacă le-o tăiatu-i, Doamne,
Pe car le-o-ncărcat

și-acasă le-o dusu-i, Doamne,
Sub meșter le-o pus.

Și să le gătească
Și-n curte le-o-ntinsu-i, Doamne,

Și la ele-o prins
Doisprezece boi-i, Doamne,

Coarne șugarei.

Coarne șugarei-i, Doamne,
Dalbe codalbei.

Dacă și-o aratu-i, Doamne,
El și-o semănat.

O, Jupănu', gazdă-i, Doamne,
Bun gând și-o gândit:

De el și-o mânătu-i, Doamne,
Dragi fete de-ai sale

Jos, pe lângă râu-i, Doamne,
Cu seceră-n brâu.

La holdă de grâu-i, Doamne,
La holdă de grâu.

Fete-o secerară-i, Doamne,
Feciori o legară.

Cunună-o făcură-i, Doamne,
Pe cap o pusără

Și-acasă-o dusă-i, Doamne,
Pe masă-o pusără

Ca noi s-o cântămu-i, Doamne,
Și s-o colindăm.

Urare: Să fii gazdă sănătos
Cu colinda veselor!

Culeasă de Victor Bercea, în anul 1962
Informatori: Ana și Ioan Hirlea din satul

Vidolm, jud. Alba

Avram Iancu și Nicolae Bălcescu "apostoli ai libertății între popoare"

Craia munților purta cu glorie și pricepere militară steagul revoluției, stând în fața dușmanilor neclintit ca granitul munților săi". Nicolae Bălcescu

Istoria poporului român a scos la lumină nenumărate personalități care au înnobilit-o și i-au făurit momente rămase în eternitate în memoria neamului.

De aceea, este firesc să ne mândrim cu aceste personalități, să le păstrăm vie în suflet, să le rostim numele cu venerație și să le evocăm faptele.

Dintre marile figuri ale românilor legate de anii 1848-1849 este Avram Iancu și Nicolae Bălcescu, ce se bucură de o neegalată popularitate impusă prin cugetul, fapta și destinul lor tragic. Două tinte ale românismului și ale Ardealului umilit, care au ars sacru și generos pentru națunea română, pentru demnitatea și afirmarea ei prin forța spiritului și a faptei de interes național.

Patriotismul lor înflăcărat și stomatic s-a dovedit a fi aureolat spre onoare lor de înțelepciune, toleranță și discernământ.

Avram Iancu constată cu amărăciune refuzul unora dintre "frații maghiari" de a recunoaște națunea română și drepturi egale cu ceilalți conaționali din imperiu. Dar afirma luminat: "Nu vrem a dezonora caracterul întregii națiuni maghiare. Nu, de asta să ne ferească Dumnezeu! Popoarelor."

Speranțele de împăcare și recunoaștere reciprocă s-au spulberat adeseori, iar Iancu s-a aflat mereu între ura unora și perfidia altora, dar a rămas stomatic în credința sa și a moșilor săi.

Când nobilimea maghiară a căutat să-și afirme supremația și să continue împilarea românilor privându-i de drepturi cu cele trei națiuni dominante: maghiari, secui și sași - Iancu avea să afirme că în aceste împrejurări soluția pentru dobândirea drepturilor ce li se cuvin românilor este "Lancea lui Horea". Avram Iancu a cunoscut și s-a călăuzit după principiile marii revoluții franceze, devenite simbol al revoluției de la 1848: "Libertate, egalitate și fraternitate".

După ce le cere conducătorilor maghiari să folosească alte mijloace de a trata cu românii în locul "robilor teroriste" a lui Nero ceea ce avea în vedere teroarea dezlănțuită în Transilvania de armata maghiară și "tribunalele de sânge" le spune acestora că între români și maghiari "armele niciodată nu pot hotărî".

Conștiința că sunt venetici și mai puțin setea dominației oarbe i-a împins să folosească cele mai barbare metode în relațiile cu românii; de la munca obligatorie, bătăi, schingiuirea și privarea de orice drepturi până la maghiarizarea forțată și asasinat.

Kossuth - căpetenia revoluției maghiare, fire agresivă, afirma cu referire la națunea română: "între ei și noi sabia va decide".

Om născut pentru acțiune, Iancu va înțelege că vremea discuțiilor sterile a trecut și pleacă în munți "să facă revoluție".

Pe fondul acestor lupte apare marele apostol al iubirii și al păcii, Nicolae Bălcescu, care prin tratative, prin puterea cuvântului s-a dovedit a fi un luptător consecvent pentru unitatea națională și adept convins al prieteniei dintre popoare.

Adept al ideilor de eliberare într-un stat independent, suveran după înfrângerea revoluției din țara

Românească, Nicolae Bălcescu vine în Munții Apuseni apoi în Ungaria pentru a contribui la înfăptuirea unei colaborări între poporul maghiar și cel român.

Nu precupește nimic, necunoscând oboseala, călătorește pe jos, călare, cu căruța, sute de kilometri, îndurând greutate enorme să ducă tratative azi cu revoluționari români, mâine cu cei maghiari, rezolvând în ceasul al 12-lea o nobilă misiune în interesul națiunii române și maghiare.

Sosind la Câmpeni, în "capitala" lui Iancu, Bălcescu venea la vechii prieteni, gândurile sale fiind cunoscute tuturor revoluționarilor transilvăneni. Nicolae Bălcescu nu căuta la Câmpeni un adăpost, ci îndeplinea o misiune politică. Bălcescu a militat cu tărie încă înainte de revoluție, pentru o înțelegere între popoarele oprimate. Îndeosebi era preocupat de ideea unei înțelegeri între maghiari și români.

În primăvara anului 1849, venind de la Constantinopol, Bălcescu a avut la Debrețin îndelungate discuții cu Kossuth, propunându-i înțelegere cu revoluționarii români din Transilvania și asigurarea drepturilor naționale ale românilor de aici și totodată și posibilitatea prin ajutorul legiunilor lui Iancu de a reaprinde revoluția din țara Românească, eliberând-o astfel de ocupația străină.

Planurile lui Bălcescu erau mărețe și o realizare a lor ar fi creat într-adevăr în acea zonă a Europei o puternică forță revoluționară care ar fi pus în grea încercare existența imperiului habsburgic.

După ce trupele maghiare au fost învinse de Iancu, Kossuth a găsit oportunitatea să ia în considerare propunerile lui Bălcescu. Ca atare, Bălcescu a fost rugat, la 14 iulie, să plece fără întârziere la Iancu pentru a afla condițiile de împăcare a românilor.

În ziua următoare Bălcescu porni spre Cluj apoi se îndreptă spre Câmpeni. Drumul a fost făcut călare. La seculul statului lui Iancu fu întâmpinat de vitejii săi prefecți și tribuni.

Întâlnirea a fost îngrijorătoare fiindcă nimic ce venea din partea lui Kossuth nu inspira acestor îndârjiți luptători încredere.

Bălcescu le vorbea de pace, de înțelegere, dar văile și stâncile le erau roșii de sângele vărsat timp de atâtea luni. Atâtea prefecți și tribuni fuseseră uciși în clișii mîșelosc. Mii de țărani și intelectuali îndeosebi preoți își pierduseră viața. În cele din urmă au ajuns la o înțelegere pe care Bălcescu sub forma unei scrisori personale a lui Iancu era autorizat să o comunice lui Kossuth în care se comunica că: "... trebuie să ne exprimăm regretul că în împrejurările actuale nu putem să dezbaterem cu frații maghiari restabilirea păcii, fiind situația în care ne găsim foarte critică... ar fi apoi foarte dificil și ar reclama mult timp, până când să putem convinge poporul a se înfrăți cu voi".

Nicolae Bălcescu revine în Țara Moșilor și este amenințat cu capturarea. Iancu l-a primit cu o inimă de frate la adăpost, într-o colibă la marginea Câmpeniului. Bănuind că Bălcescu se află la Câmpeni, autoritățile de la Sibiu l-au chemat în două rânduri pe Iancu să dea precizări asupra locului unde se afla acesta. Iancu a negat cu îndârjire că ar ști ceva despre cel căutat.

Bălcescu, îmbrăcat în straie moștești a urcat, împreună

cu alți doi moși într-o căruță cu ciubare, a putut lua drumul spre Orșova de unde va pleca apoi spre Paris. Salvarea vieții sale a fost Iancu și... Câmpeniul.

Ce a simțit marele luptător Nicolae Bălcescu ajungând în contact cu "moșii" și cu țara lor avea să mărturisească peste doi ani în discursul rostit la 14 mai 1851 la Paris pentru aniversarea "Ziua revoluției în Transilvania". Cu însuflețire avea să vorbească despre prefecții și tribunii care conduseseră bătălia din munți și au câștigat atâtea surprinzătoare victorii. Generalii acestei oaste țărănești erau niște preoți și niște tineri abia ieșiți din școlile de teologie, filozofie și jurisprudență, ei nu pusese până atunci mâna pe o armă, când nevoia îi sili a se face generali și a câștiga bătălii.

Lipsiți de cunoștințe și de pricepere, de artă militară, ei le inventară în mijlocul luptelor.

Românticul Bălcescu, omul cu inima de aur, superbul emisar al colaborării revoluționare, venit să-l împace pe Iancu cu Kossuth, observă că aici în țara dintre Crisuri, atunci, în 1848-1849, nici "femeile nu rămăseseră în urmă nici cu curajul, nici cu sentimentele naționale; ele luară parte la toate primejdiile soților lor. Din vârful munților ele aruncă o ploaie de bolovani care răreau rândurile vrășmașilor".

...Și aici, în Apuseni, râul, ramul, stânca și piscul ne sunt numai nouă, românilor, prieteni, frați, apărători și vatră caldă și primitoare. Câte "Posade" vor fi fost în istoria noastră, și de câte ori munții ne-au fost casă și adăpost? Codrul, fratele nostru. Muntele, casa noastră, cetatea noastră ocrotitoare, în toate primejdiile vremii.

Pagini de o sensibilitate și o frumusețe deosebită consacrate de Nicolae Bălcescu moșilor sunt și acestea... Seara, după ce toată ziua străjuiau potecile, se hărțuiau și luptau cu dușmanii, îi vedeai adunați... pe lângă focuri, care povestind întâmplările zilei, care dănuind împrejurul flăcărilor, care zicând din fluiere, buciume sau cimpoaie... Apoi cu toții, juri, bărbați și bătrâni se puneau să răsune văile munților de cântări de vitejie și naționalitate, mai cu seamă "Deșteaptă-te române!" și "Cântecul lăncului" pe care le cântau în mijlocul focurilor și urletelor de tunuri.

Doi oameni. Doi frați de suferință. Două flăcări care au ars după libertate și dreptate, au dorit să pună zăgaz mizeriei, umilinței și lacrimilor pentru cei dintr-un neam cu ei "moșii".

Cine mai poate reface azi drumul lui Bălcescu la Iancu, adică tot acel itinerar al pătimirii pentru dreptate, libertate, frăție românească, revoluție națională ar auzi cuvintele lui Bălcescu și Iancului: Frate Iancule... Frate Nicule...! Suntem oameni liberi. Pentru această libertate ne-am revoltat. Pentru ea am vărsat sângele nostru Nicolae Bălcescu a murit în 1852, în Italia, la Palermo.

Avram Iancu a murit în 1872 la Baia de Criș, în Țara Zarandului.

Au murit amândoi, bolnavi, în cea mai neagră mizerie. Uitați de mai mari vremii. Dar mereu vii în inimile celor pe care i-au apărat și au împărțit aceeași soartă cu ei.

Pildă de urmat este viața celor doi apostoli ai libertății și dreptății: Avram Iancu și Nicolae Bălcescu și pentru mai marii zilei care conduc destinele neamului.

Cuvintele lui Iancu să fie vesnic înaintea ochilor. Iubiți-vă țara și neamul, că dacă nu vă bate Dumnezeu...

Pr. Eugen GOIA

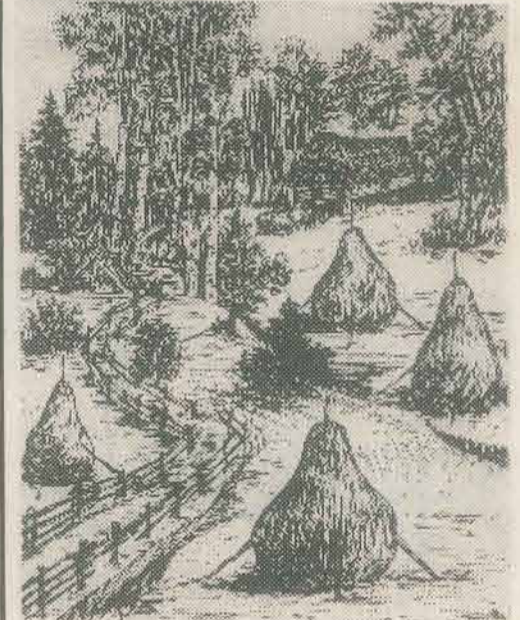
Pe-un picior de plai...



Iarnă în Apuseni



Apusenii sub zăpadă



Peisaj moșesc



Uliță din Baia de Arieș

Desene de Lazăr Morcan

depeșă la guvernul maghiar, s-a aprobat eliberarea lui. Ca urmare, el a venit la adunare direct din închisoare și sub escortă militară, pe care însuși a solicitat-o, pentru a ajunge acolo în siguranță. Întâmpinat cu urale de cunoștință și de ceilalți participanți a fost ales membru în Comitetul de Pacificație și Prefect al Legiunii Clujului, în locul lui Alexandru Bătrâneanu. Sediul legiunii sale a fost la Iernut, localitate în care, în fruntea lăncierilor, a participat la lupte grele (20 octombrie 1848) împotriva brigăzii contelui maghiar Lazar.

După ocuparea Transilvaniei de către trupele Ungare ale generalului Bem (ianuarie - martie 1849), Florian Micaș și-a văzut cetelile de glotași lipsite de arme și împrăștiate. În aceste condiții s-a refugiat în Bucovina, unde a lucrat ca mic funcționar și institutor. S-a reîntors în Transilvania după stingerea revoluției, trăind o vreme în mare sărăcie. În anul 1860 a primit un post de fiscal în districtul Năsăud. Cu banii agonisiți a reușit să răscumpere moșia părintească din Jucul de Jos. Totodată a instituit și o fundație pe care a dat-o spre administrare căpitanului din Blaj, cu scopul înființării unei Școli Agronomice pentru toți românii.

Florian Micaș s-a stins din viață în 16 martie 1876, la Bistrița, cu tristețe în suflet pentru că, împotriva voinței poporului român și a idealurilor pașoptiste, s-a realizat dualismul austro-ungar, dar cu speranța că și în Transilvania va răsări soarele pentru români.

Departamentul de Tineret,
Psiholog Renalda PĂUȘAN,
Dr. med. vet. Radu LĂCĂTUȘ,

Florian Micaș (? - 1876)

Prefect al Legiunii Clujului

A fost unul dintre liderii studenților români de la Cluj din perioada pașoptistă, organizatorul - împreună cu Simion Balint și Ioan Buteanu - a adunărilor românești din aprilie 1848 în Apuseni.

S-a născut la Jucul de Jos, într-o familie de țărani. A studiat Dreptul la Cluj, unde după absolvire a funcționat ca avocat până în anul 1848. Pentru tinerimea română a avut valoare și rolul profesorului Aron Pumnul ca și pentru tineretul studios din Bucovina.

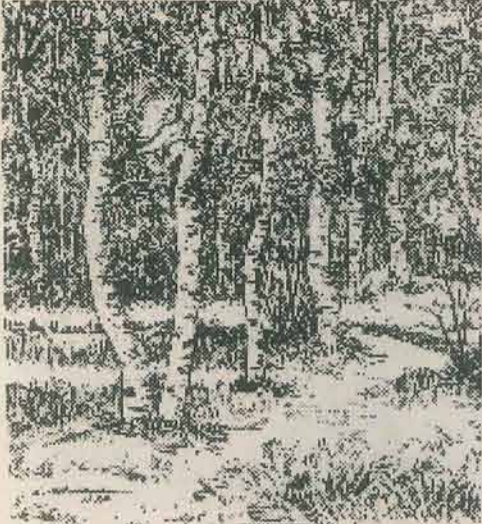
Florian Micaș a participat la toate acțiunile pregătitoare pentru organizarea primei adunări de la Blaj din aprilie 1848. A inițiat numeroase consfătuiri ale tineretului român din Cluj și adunări populare în aprilie 1848, în munții Apuseni.

Fiind sufletul adunărilor cu caracter național, a fost arestat la 9 mai 1848, în timpul nopții, și transportat în temnița la Târgu Mureș, unde a stat închis până în septembrie același an. În acest timp, ca represalii, ungrilor au distrus casa și avutul părinților săi care au fost nevoiți să se refugieze în Munții Apuseni, stabilindu-se la Abrud. Cu prilejul tratativelor de armistițiu dintre

români și trimisul lui Kossuth, Ioan Dragoș, tatăl lui Florian Micaș, s-a dovedit a fi înțelept și vizionar, atrăgând atenția că prefecții nu au dreptul să încheie asemenea înțelegeri cu dușmanul, întrucât obligațiile și deciziile de importanță capitală cad în sarcina Comitetului Național de la Sibiu, singurul reprezentant legitim al națiunii.

Despre detenția nedreaptă și abuzivă a lui Florian Micaș la Târgu Mureș, până în 20 septembrie, relatează o serie de detalii Ioan Rusu (din Budui, tribun) în memoriile sale. Pentru intenția de a-i facilita eliberarea, Ioan Rusu, care-i era bun prieten, a fost la rândul său urmărit de găzile naționale maghiare la Târgu Mureș și în satele din împrejurimi. La cea de a doua adunare națională de la Blaj din 3 - 15 mai 1848 s-a cerut eliberarea lui Florian Micaș, dar nu a fost luată în seamă de autorități. Cu toate acestea Micaș a fost ales la Blaj membru în Comitetul Național Român permanent. La cea de a treia adunare de la Blaj, din septembrie 1848, sub presiunile participanților care au trimis o

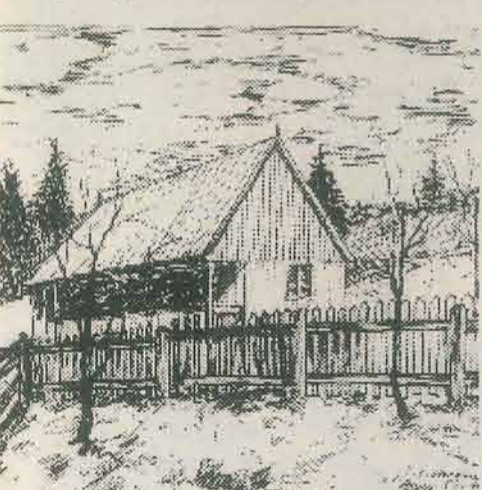
...pe-o gură de rai



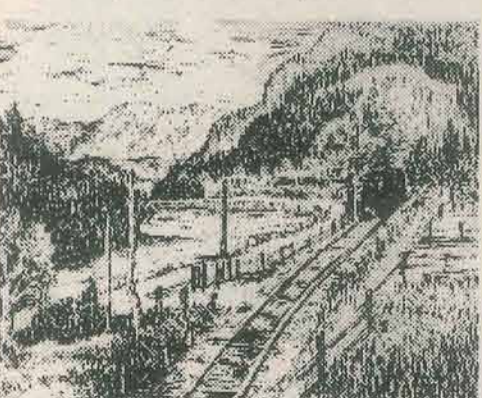
Peisaj cu mesteceni
la Râșca



Peisaj din Călărași - Turda



Peisaj din Călărași - Turda



Pe Valea Prahovei

Desene de
Lazăr Morcan

Duhul lui Iancu este prezent la Turda...

Este cunoscut faptul că Societatea Cultural-Patriotică "Avram Iancu" cultivă tradițiile strămoșești evocând contribuția moșilor, a românilor de-a lungul veacurilor la luptele pentru emanciparea economică, socială și politică pentru eliberarea națională și pentru înfăptuirea Marii Uniri a Românilor. În acest sens membrii filialei din Turda au participat activ la toate manifestările culturale-educative care au avut loc la Turda și a organizat simpozioane în școli, în colaborare cu Consiliul municipal sau cu unitățile militare. Cu aceste ocazii au fost evocate: lupta dărză și eroică a lui Avram Iancu și a tribunilor săi, vitejia și jertfele lui Horia, Cloșca și Crișan precum și lupta plină de abnegație și eroism dusă de bravii ostași români pentru eliberarea patriei.

Profesorii de istorie Violeta Nicula, Valentin Vișinescu și prof. dr. Alexandru Dărăban, toți trei membri ai biroului filialei Avram Iancu din Turda, au susținut referate, informări sau intervenții având drept conținut temele menționate.

La simpozionul organizat în ziua de 30 noiembrie 1998, d-na prof. Violeta Nicula a prezentat în fața numeroasei asistențe elocvent și documentată "Cronică a Marii Uniri" iar dl. prof. Valentin Vișinescu a adus în expunerea sa elemente noi privind "Semnificația marelui eveniment de la 1 Decembrie 1918 pentru municipiul Turda".

Subliniem meritul Consiliului de conducere al filialei, care a inițiat sesiunea de comunicări pentru elevi sub genericul "Cinstirea străbunilor eroi". Această se organizează în fiecare an în perioada 1 - 3 octombrie, alternativ la Liceul "Mihai Viteaz" și Grupul Școlar Agricol.

Sub îndrumarea profesorilor de istorie, elevii pregătesc referate având ca tematică viața și lupta lui Avram Iancu sau Revoluția din 1848. Referenții (elevi) sunt stimulați cu premii în bani și cărți.

Organizat cu multă competență de dl. Nicolae Giurgiu, balul moșilor de la Turda, ajuns la a XII-a ediție, este nu numai prilej de petrecere și veselie, ci în primul rând popularizarea unor tradiții strămoșești păstrate în Munții Apuseni; tradiții de cântec, joc și bucate ce însoțesc mesele și veselie. Toate acestea presărate cu spirituale glume moștești pe care dl. Giurgiu le-a cules și le-a prezentat într-o revistă apărută până acum în trei numere intitulate: "Todoruț și Saveta fac politică"; "Ciubărul cu glume moștești" și "Nunta continuă cu botez".

În anul 1998 au mai văzut lumina tiparului memoriile d-lui prof. Nicolae Hristea, cetățean de onoare al municipiului Turda, membru de onoare al Societății "Avram Iancu". Domnia sa a început să-și scrie memoriile la cea de-a nouăzeci și una aniversare. Apărute inițial sub formă de episoade în ziarul local "Panorama de Turda", au fost apoi redactate în lucrarea intitulată "Aspecte din viața și activitatea unui dascăl ardelean".

A văzut, de asemenea, lumina tiparului broșura intitulată "Avram Iancu - 1824 - 1872", sub îngrijirea d-nei prof. Violeta Nicula.

Dar realizarea cea mai de seamă a filialei Turda este contribuția pe care și-a adus-o la ridicarea statuii lui Avram Iancu în Turda și la organizarea sărbătorii acestui eveniment în 25 octombrie 1998.

Pentru activitate deosebită, filialei i s-a acordat diploma Consiliului Național a Societății "Avram Iancu".

S-au remarcat în activitatea filialei Turda vicepreședinții Giurgiu Nicolae, Blasiu Virgil, Dărăban Alexandru, Herculea Petru, secretarul filialei, Onacă Ioan, membrii biroului Nicula Violeta, Vișinescu Valentin, Mărginean Stelian, Bugner Sorin și Marchiș Ioan, precum și mulți alți membri ai filialei Turda.

dr. ing. Lucia ROMAN,

Președinte al Filialei Turda a Societății "Avram Iancu"

Arendările obligatorii ("forțate") din 1919, în Transilvania, ca rezultat al Marii Uniri

Apelativele și toponimele forțat, forțată, forțați, forțate și localizarea lor

Faptele Marii Uniri din 1918, ca și consecințele lor, cu aspect benefic pentru poporul român, dar și pentru populația mai puțin avută a altor minorități naționale, se reflectă și în lexiconul acelei perioade cu unele cuvinte interesante și revelatoare.

Sub presiunea maselor populare, adânc interesate de realizarea revendicărilor naționale și sociale, se înscriu în revoluția grandioasă Adunări de la Alba Iulia revendicări profund democratice.

Este așteptată, în următorii ani, Constituanta, iar țărani se interesau, cu multe speranțe și o legitimă nerăbdare, de punctul 5 al hotărârii de la Alba Iulia, care începe cu cuvintele: "Reforma agrară radicală". Sub continuierea presiunii a maselor, cu toate șovăielile, tergiversările și încercările de a anihila parțial efectele unei largi exproprieri, are loc, în 1921, legiferarea unui vechi deziderat al țărănimii, reforma agrară.

O competență analiză a acestui fenomen a fost efectuată de Titu Onișor în Opera legislativă a Consiliului Dirigent. Lucrarea apărută la Institutul de Arte Grafice "Marvan", S.A.R., 1937 (ca extras din Revista de Drept Public, nr. 3, Iulie-septembrie 1937). Iată, în continuare, niște interpretări pe care le considerăm deosebit de competente: "Reforma electorală și agrară aveau, îndeosebi în Transilvania, o semnificație adâncă: realizarea dreptății politice și sociale" (p. 19).

Se sublinia că "reforma agrară avea să opereze o <<restituție în integritate>> al aceluiași popor în drepturile sale de proprietate care i-au fost uzurpate" (p. 19).

Autorul afirmă că factorul dinamic al acestei reforme a fost Consiliul Dirigent, după donița manifestată la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, "iar cailei doi factori hotărâtori, Marele Stat Național și Regele, le-au dat prin aprobarea lor - fiecare în cadrul competenței sale - existență efectivă" (p. 19).

Ca o etapă inițială a reformei agrare se procedea la arendările forțate. Păstrând încă limbajul popular ardelean, mai bine zis pronunțat specific regional, se păstrează și în documentele oficiale ale Consiliului Dirigent, termenul arândare (scris cu ă din a), arândă, arândas, și verbul a arândă.

Deosebit de elocventă este Ordonanța despre arândarea moșilor statului, emisă de Resorțul Agriculturii din Consiliul Dirigent, cu sediul la Sibiu, cu datarea (după stilul vechi și stilul nou 8/21 februarie 1919). Această importantă Ordonanță este semnată de dr. Virgil Bontescu, șeful Resorțului de Agricultură și Comerț.

Să studiem principalele repere ale acestei "Ordonanțe" foarte importante, cu caracter legislativ, ce cuprinde 15 articole.

Această "Ordonanță" a fost publicată în "Gazeta oficială" publicată de Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și Ținutului Române din Ungaria, numărul 13-15, din 28 februarie 1919, pagina 4, cuprinzând, în preamboul, următoarea argumentare: "Pentru asigurarea producției agricole a anului curent, ordonăm, privitor la arândarea obligatorie (s.n.) a moșilor statului, corporațiilor și a unor particulari, pe anul 1919, următoarele:

Art. 1 - Până la înfăptuirea reformei agrare, se vor da în parte, respectiv în arândă - pentru cauză de utilitate publică: a. din moșile statului acele părți pe care nu se face cultură model, prăsilă de vite de soi sau pe care nu se află sau nu sunt rezervate pentru înființarea stabilimentelor; b. acele moși ale particularilor - fie persoane naturale sau de drept - a căror cultură nu este garantată de proprietar, arândător sau deținător de orice fel în urma lipsei de inventar" (p. 4).

În continuare, la articolul 2, se arată că nu vor forma obiect de exproprierie pășunile, care "se vor arândă cu precădere comunelor" și nici pădurile.

Se specifică, pe bună dreptate, că "arândătorii vor putea fi

numai economi, de preferință cei care muncesc ei singuri".

Prin economi în limbajul epocii, în general, erau denumiți "țărani".

Pentru a-i ajuta pe țărani ei sunt îndrumați să se întovărășească, "în tovărășii ocazionale". Termenul acesta e un îndemn la asociații agricole, neavând nimic cu acele "tovărășii" și T.O.Z.-uri, de tip comunist, din anii 1949-1962, care precedau și duceau la constituirea de "gospodării agricole colective" (variante ale "colhozurilor" sovietice) și pe care țărani acelor vremuri comuniste le numeau, pe drept cuvânt și plastic, "puil colectivului".

Să revenim după această paranteză, pe care o socoteam necesară pentru a nu creea confuzii, datorită omonimiei cuvintelor, în mintea unora dintre contemporanii noștri. Această "Ordonanță" despre arândarea moșilor... din 8/21 februarie 1919, stabilește și priorități de repartizare a loturilor în felul următor:

Art. 5 - "De arândă se vor împărți: 1. Acei care au luat parte la război, văduvele și orfanii lor; 2. Acei care au pământ dar nu au posibilitatea să-l lucreze; 3. Familiile celor mobilizați prin Consiliul Dirigent; 4. Aceia care au mai puțin de 10 iugăre; 5. Toți plugarii care au mijloace de producție" (p. 4).

Se fixează și modul de "arândare", obligațiile celor ce trebuie să primească "arândările și a celor ce au primit în arândă. Importanți și ce se exclude posibilitatea de speculă, eliminând pe arendașii intermediari dintre proprietarii de moși și țărani ce beneficiază, prin arândă, de această fază a impropriității. Fiecare dintre arendașii, obligați de lege și țărani (sau și alți lucrători de pământ, ca intelectualii ai satelor) li se fixează obligații legale ferme, pentru a sporii producția agricolă și a nu rămâne pământuri nelucrate bine. Dacă cei ce primesc pământul dovedesc neglijență, ca și foștii proprietari, vor suporta rigonul unor amenzi.

Întrearea în posesia, prin "arândare obligatorie" se face în prezența unui delegat al primăriilor locale și a prefecturilor, precum și a unui delegat al resorțului agricol sau chiar al unui "inginer ajutător de la Resorțul Agricol al Consiliului Dirigent" (art. 14, p. 4).

Se menționează, în articolul 15 al "Ordonanței" analizate că vor urma alte "instrucțiuni speciale".

Remarcăm că prin aceste "arândări obligatorii" s-a dat o mare lovitură groților maghiari, care constituiau imensa majoritate a latifundiarilor din Transilvania, fără a excepta pe proprietarii români de moși (relativ puțin numeroși în această regiune), ca și pe cei de alte naționalități.

Marii beneficiari ai acestei faze inițiale a Reformei agrare au fost țărani români, ce constituiau marea majoritate a populației din Transilvania, de aceeași favoruri legale beneficiind și țărani maghiari și de alte naționalități, spre indignarea și furia foștilor latifundiași, respectiv groții maghiari.

Să revenim acum la termenul forțat, forțată, forțați, forțate și la semnificațiile lui în toponimia din Transilvania. Țărani au interpretat termenul arândări obligatorii cu niște sinonime populare de tip forțat, ca sinonim al lui impus sau obligatoriu. Menționăm însă că totul s-a efectuat prin forța legii României unite după 1918, în folosul celor mulți și lipsiți de pământ și în dauna bogățiilor (a latifundiarilor în mare majoritate străini).

Să interpretăm acum, din perspectiva lingvistului evoluția acestor termeni: forțat, forțată, forțați, forțate.

a. În primul rând acesta este un adjectiv (respectiv un atribut) pe lângă cuvintele arândare, arândări (respectiv arândă, arândări) sau loc, locuri (forțate) cu sensul de "lot agricol".

La început, înainte de a fi substantivat, el a fost un atribut adică un cuvânt (apoi substantiv comun), adică "apelativ topic", cum va reieși din expunerea ce urmează.

Crăișorul munților a sosit la Turda Poema

O, cât te-am așteptat, Crăișorule, Cât te-am așteptat! Și fluierul din care cântai Îl l-am păstrat. O sută cincizeci ani Îl l-am păstrat Încă!	Și-mi păreai Ca un Tribun, Român, Adevărat, O! Nepot al lui Horea Fii binecuvântat! Urcă, Așează-te pe piedestalul În cinstea Ta Ridicat! De azi înainte Altfel ne vom privi Te-am întâlnit Și te-am întrebat Despre revoluție. Tu mi-ai răspuns: - Este adevărat! Eu pentru Ardeal M-am sacrificat! La Câmpeni și la Blaj, La Vidra Ne-am întâlnit Și ne-am sfătuit... Tu erai înveșmântat În gânduri De-arânduri. Te-am găsit Pe treptidul faptelor tale Instalat.	Și-mi păreai Ca un Tribun, Român, Adevărat, O! Nepot al lui Horea Fii binecuvântat! Urcă, Așează-te pe piedestalul În cinstea Ta Ridicat! De azi înainte Altfel ne vom privi Te-am întâlnit Și te-am întrebat Despre revoluție. Tu mi-ai răspuns: - Este adevărat! Eu pentru Ardeal M-am sacrificat! La Câmpeni și la Blaj, La Vidra Ne-am întâlnit Și ne-am sfătuit... Tu erai înveșmântat În gânduri De-arânduri. Te-am găsit Pe treptidul faptelor tale Instalat.
---	--	--

George BOSSUN

AI. O. CRISTUREANU

150 de ani de la Revoluția de la 1848:

Luptele se vor opri încetul cu încetul la mijlocul verii. Situația Ungariei proclamată independentă din iarnă acum era grea, atacată fiind și de austrieci și de ruși din principate, comandați de generalul Luders, apoi de Paskevici. Rezistența românilor din Munții Apuseni le măcinase jumătate din armata din Transilvania. Avram Iancu și tovarășii lui avuseseră dreptate. Acum puteau discuta de la egal la egal. Câștigase cu șabia acest drept până atunci refuzat. Nu spusese oare Kossuth în parlamentul maghiar că "libertatea se cucerește cu sabia?"

"Împăratul Munților" își făcuse datoria de comandant al acestei rezistențe. O organizase din vara anului trecut, atunci când se duceau tratative sterile, o condusesse prin grele încercări din aceste șapte luni din urmă: el reprezenta acum și poporul român din Transilvania și tratativele care începuseră de mai bine de o lună pentru un front comun revoluționar româno-maghiar împotriva armatelor reacțiunii europene. De ce nu se făcuse acest front de acum un an? Răspunsul este simplu și-l va da chiar Avram Iancu în numeroasele scrisori manifest adresate poporului maghiar frate, ridicat și el pentru libertate împotriva despotismului.

Politicienii maghiari nu au înțeles până în ceasul al doisprezecelea că dacă vrei să câștigi libertatea pentru tine nu trebuie să o răpești celorlalți din jurul tău! Cu atât mai mult cu cât trebuie să te înfrățești cu cei care au un ideal comun de luptă socială și națională făcând un front masiv împotriva despotismului deopotrivă asupra lor.

În 13/25 decembrie 1848 la Cluj armata invadatoare ungară, condusă de generalul Bem, în urma unor izbânzii vremelnice, a ocupat capitala Transilvaniei, de unde a adresat românilor îndemnul de a

se supune inevitabil autorității statului ungar. Unitățile armatei ungare, conduse de generalul Bem, cu noi întăriri din partea secuilor, a reușit, până în luna martie 1849, să ocupe cea mai mare parte a Principatului Transilvan, fără orașul Alba Iulia și Munții Apuseni, care au rămas sub administrația românească, datorită rezistenței armate condusă de Avram Iancu.

La Zlatna, în 19/31 ianuarie 1949 are loc, la inițiativa lui Avram Iancu, o conferință a fruntașilor români, la care mai participă Ioan Buteanu, Simion Balint, Vasile Moldovan, Nicolae Vlăduțiu, Vasile Boteanu, Goleșcu-Albu, Ion Ionescu de la Brad, Florescu, George Andreescu, Barbu Ișcovescu, în care se dezbate amănunțit situația politică din Europa și poziția românilor în acest context internațional.

"Conducerea forțelor represive maghiare, știind cât de slabi sunt înarmați glotășii români, a socotit că va fi lesne să pătrundă în munți. Cordonul militar maghiar se întindea de la Ciucea, Huedin, Cluj, Turda, Aiud, Deva, Brad, Vascau, Oradea și cuprindea un efectiv de operații care au ajuns la peste 20.000 de soldați, cu puști moderne și artilerie. Primul atac mai puternic a fost dat în ianuarie în Zarand, unde vechiul comitat devenise prefectura administrativă și unde opera legiunea prefectului Ion Buteanu la Hălmăgiu, la 19 ianuarie, Buteanu câștigă prima sa biruință de anvergură. În Zarand se afla comisarul guvernamental Daniel Bozko, care dă o proclamație populației românești, cerând depunerea armelor și totala supunere.

Buteanu răspunde imediat, spunându-l în între altele: "Dacă aveți de gând să atacați, fie, căci din partea noastră nu vom ezita a reprimă prin forță". O nouă armată și mai puternică este trimisă împotriva lui Buteanu, comandată de maiorul Kalman Csutak, care somează și el

pe Buteanu să se predea necondiționat. Buteanu răspunde printr-o scrisoare, pe care Bălcescu i-a comunicat-o mai apoi lui Ion Ghica, ca un document istoric și pe care, la rândul său, Ghica o consemnează în amintirile din pribegie. "Libertatea voastră sunt furcile (spânzurătorile) - scria Buteanu - egalitatea drepturilor voastre consistă în aceea că asimilați în elementul maghiar pe celelalte națiuni care locuiesc cu noi într-o țară. Iar fratimitatea voastră o vestiți prin parjolirea satelor și asasinarea celor vinovați!"

Forțele maghiare, mult mai numeroase, vor ocupa curând Hălmăgiul, Baia de Cris și Bradul, dar apriga rezistență și eroismul dovedit de țărani luptători îl determină de Csutak să scrie că "... nimeni să nu-și facă iluzia că pe români îi poți alunga din lume cu o coadă de mătură de mesteacăn, căci se înșală cine crede aceasta și mai cu seamă și în aceea că eu voi fi în stare cu 2603 infanteriști, 56 husari și 5 tunuri a extermina de pe suprafața pământului 500.000. Cine a nutrit această speranță nu și dat seama că fiecare popor, când se aprinde în el scânteia divină conștient că este o națiune și că în el zace puterea, nu există armă cu care ar putea fi învins".

Ianuarie - iulie 1849 s-a desfășurat Epopeea apărării regiunii Munților Apuseni de către detașamentele militare românești, comandate de Avram Iancu, împotriva armatelor ungare decise să pătrundă în această zonă a Transilvaniei. În timpul cumplitelor încăleștări sângeroase, Avram Iancu a fost sprijinit de toate legiunile militare române organizate în acest scop.

Col. (r.) Vasile CRISTEA
Secretar general,
Societatea Cultural-Patriotică "Avram
Iancu" din România



Comandantul Armatei a 4-a
Transilvania împreună cu
vicepreședinții Societății Avram
Iancu, Ioan Pogon și Vasile Tutula



De strajă la Monumentul din Feleac al
Marelui Ștefan



Iara, 10 august 1997: La Monumentul
Stegarului Marii Uniri, Ioan Arion din
Agris...



Viișoara, 1998: Dezvelirea bustului lui
Ioan Vescan, primul prefect român de
Mureș, după 1918.



Gh. Mraiște Moș - un neobosit
membru al Societății Avram Iancu

Din nou "divide et impera"?

Am primit, întâmplător, o hartă a Europei, publicată de un cunoscut ziar nord-american (Los Angeles Times, din 25 august 1992), care la rubrica "Analiză/Previziune", prezintă nu mai puțin de 20 de teritorii care ar urma să devină independente sau să fie alipite la alte state. În ce privește România, cel mai ciudat lucru este că mai mult de o treime din teritoriul nostru național, care include nordul Ardealului, Bucovina și nordul Moldovei, "devine parte a Ungariei" (în original: "Transylvania becomes part of Hungary"). Pe respectiva hartă acest teritoriu românesc este sensibil egal cu întreaga suprafață a Ungariei! De asemenea, am mai primit o altă hartă a Europei central-răsăritene, care o completează "logic" pe prima, publicată de această dată în Franța (L'evenement du jeudi, oct-nov., 1992). Este o coincidență? Nu cred, pentru că, după câte se știe, în anul 1992 a început războiul civil care a dus la ruperea Iugoslaviei în mai multe părți, iar în prezent se prefigurează continuarea

acestei acțiuni prin evenimentele din Kosovo. Toată lumea știe că Cehoslovacia s-a scindat deja și au apărut mai demult astfel de tendințe și în alte părți ale Europei: Italia, Franța, Spania etc., în bună concordanță cu "previziunile" acestei hărți. Dar, ce este mai grav, în ceea ce privește România, este faptul că pe ultima hartă apare un fals grosolan: în Ardeal și în nord figurează doar unguri, în sud-vest țigani și numai în sud și sud-est sunt menționați români! Aceste hărți fac parte categoric dintr-o vastă acțiune de intoxicare și de inducere în eroare a opiniei publice mondiale, ca parte integrantă a unui război psihologic care, după părerea noastră, îl precede pe unul "cald".

În aceste hărți nu se amintește nimic despre adevărata situație demografică a respectivelor teritorii, uitându-se faptul că numai în Ardeal trăiesc peste șapte milioane de români, printre care sunt răspândiți mai puțin de un milion de unguri, germani, romi etc., iar din cei circa douăzeci și trei de milioane de cetățeni români doar 7,6%

sunt unguri (majoritatea secu și români maghiarizați forțat în trecutul apropiat!), așa cum s-au declarat la ultimul recensământ. Chiar nu știu marile puteri interesate în aplicarea din nou în Europa a principiului "divide et impera" care este situația reală? Ziariștii care au publicat falsurile acestea, ca multe altele în trecut și prezent, nu pot fi aduși în fața unui tribunal internațional? Într-una din ultimele emisiuni "Mapamond" de la TVR, referitoare la separatism și enclavizare, s-au scos în evidență periculoasele tendințe care pot sta la baza unor neînțelegeri, a unor acte de terorism sau chiar la baza unor războaie civile. Doresc politicienii asemenea situații? Cum au răspuns până acum președinții, parlamentul, guvernele și serviciile de informații ale României? Chiar nu-i interesează ce spun unele capetele înfierbântate că acum este momentul optim pentru a se obține autonomia totală a unor județe românești, așa cum s-a afirmat recent?

Prof. univ. dr. Ioan Al CRIȘAN,
Vicepreședinte al Societății "Avram
Iancu"

S-a stins o lumânare

Luni, 2 noiembrie 1998, orele 04.00 s-a stins o lumânare - a trecut la cele veșnice vrednicul de pomenire academicianul Ștefan Pascu, chip luminos, om de știință reductibil, cel mai de seamă istoric român al Transilvaniei, atasat cu sfințenie ideii naționale.

Academicianul Ștefan Pascu a reprezentat cu cinste rangul și locul care i s-a încredințat.

Pentru multele daruri ale sufletului său, Dumnezeu l-a iubit și l-a învrednicit să ajungă venerabila vârstă de 84 de ani dintre care 60 de ani a slujit cu devotament învățătura națională cu măreția sa venind din strămoșii și sfetnicii neamului.

Prin moartea profesorului Ștefan Pascu a dispărut unul dintre dascălii de seamă ai învățământului superior românesc, care totdeauna și-a pus râvnă și priceperea în slujba propășirii poporului de unde vine și simte laolaltă, îi poartă în suflet dorurile, durerile, năzuințele, l-a învățat știința și i-a pătruns meșteșugurile. "A înțeles că patria este sacră, nu poți trăi fără de patrie cum nu poți trăi fără pâine".

Demn prin gândire, inteligentă, iubire, intuiție, imaginație, observație, echilibru - iată omul Ștefan Pascu, luptător fără încetare pentru mai multă lumină și pentru mai puțină josnicie - un suflet mare în care a existat inteligența omului, conștiința înfruptată într-un om de cinste. De-a lungul întregii sale creații constatăm caracterul optimist, luminos al acestui cărturar care oricât a suferit, a sperat, a crezut nelimitat în ziua când oamenii

își vor da mâna în spiritul cauzei pentru care au luptat și s-au jertfit înaintașii noștri.

Societatea "Avram Iancu" din România poartă sigiliul de aur al spiritului său, trăiește cu experiența sa de viață în viața membrilor săi. În calitate de președinte de onoare a societății noastre (primul președinte de onoare) a vegheat asupra bunului mers al societății, simțindu-se responsabil moral de activitatea acesteia, participând activ la acțiunile organizate de societate în cadrul filialelor de pe teritoriul țării (...).

Niciodată nu a rostit vorbe mari, din înalturi, ci sfaturi de la om la om, necunoscând orgoliul și ura, consecvent cu sine, radiind căldură și lumină. Senin și vulcanic, repetat idei din catalogul ideilor primite sau revoluționând, comentator al epocii și căutător al semnificațiilor Timpului - în general fiind un om al faptelor.

Membru Societății "Avram Iancu" din România îi vor păstra amintirea și-i vor prețui mereu importanța moștenire spirituală, recunoștință neștearsă pentru personalitatea cu care ne-a reprezentat ca președinte de onoare ilustrii dascăl și om de știință care a scris atât de frumos despre istoria neamului românesc, despre Avram Iancu, patronul spiritual al societății.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească între aleșii săi și veșnică să-i fie amintirea între toți cei care l-au cunoscut aici, în inima Transilvaniei, pe care a slujit-o cu credință în toate zilele vieții sale.

Vasile CRISTEA

Avram Iancu - traseele geografice ale vieții și acțiunii sale revoluționare (din anii de școală până la cea de-a treia adunare de la Blaj)

Figura luminoasă a celui mai de seamă erou al Revoluției Române de la 1848-1849 din Transilvania este legată nu numai de marile centre ale studiului și acțiunii sale revoluționare ci - bineînțeles - și de traseele, mai bine zis drumurile pe care el le-a străbătut prin patria sa dragă, sau dincolo de marginile ei, spre Viena, de care el și-a legat atâtea speranțe înșelate cu cruzime de Cîrtea de acolo. "Acesta-i drumul pe care l-a călcat și Avram Iancu, singur sau cu moșii săi cu busturile de piatră, atunci când erau hotărâți să apere dăinuirea unui neam" - vom spune noi ori de câte ori vom traversa acel traseu.

Un inventar al acestor trasee arată astfel:
- Vidra de Sus - Câmpeni (la Școala primară);
- Vidra de Sus - Zlatna (la Gimnaziul de stat, din 1837, până în 1841);
- Vidra de Sus - Cluj (la Liceul pianistilor, din 1841, până în 1847);
- Vidra de Sus - Sibiu (în 1847, practicant la Tezaurariat, sau Administrația fiscală);
- Sibiu - Târgu Mureș (din 1847 până la 1848, unde va deveni cancelist la Tabla Regească, adică la Curtea supremă de justiție a Principatului Transilvaniei);
- Târgu Mureș - Sângeorgiu de Mureș, și alte sate ale Câmpiei Ardealului (la prietenii de idealuri naționale: 1847 - primăvara anului 1848);
- Târgu Mureș - Blaj (unde sosește la 1 aprilie 1848, împreună cu Papiu Ilarian, Samuil Porulțiu și Florian Micaș; aici se întâlnește cu Aron Pumnul și Timotei Cipariu);
- Blaj - Munții Apuseni - Câmpeni (6 aprilie 1848) - Abrud - Bistra - Vidra de Sus (8 aprilie 1848); este cunoscută călătoria sa din Săptămâna Patimilor, când le vorbește moșilor cu mare talent oratoric despre interesele lor sociale și naționale;
- Vidra de Sus - alte sate din Apuseni (unde alergând călare alături de Clemente Aiudeanu mobilizează moșii) - Blaj (unde sosește în fruntea a două mii de moși în Duminica Tomii, la 30 aprilie 1848); participă la Blaj la adunarea prezidată de Bănuțiu;
- Blaj (1 mai 1848) - Apuseni (cu cei 2.000 de moși) - Vidra de Sus (unde ajunge în 5 mai 1848);
- Vidra de Sus - alte sate din Apuseni (unde mobilizează pe moși pentru Marea Adunare de la Blaj) - Câmpia Libertății din Blaj (unde sosește în fruntea a circa zece

mii de moși, organizați militărește și a căror sosire stămește un mare entuziasm printre mii de români adunați acolo); aici Iancu a spus: "Suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari, că Dumnezeu e cu noi!"

- Blaj - Apuseni (cu moșii săi) - Vidra de Sus;
- Vidra de Sus - Câmpeni (sfârșitul lui mai 1848, la consfătuirea cu intelectualii din zonă, unde pune problema dobândirii libertății cu ajutorul forței, în caz de nevoie);

- Vidra de Sus - Sibiu (la Comitetul român din acest oras, la Barbu și Bănuțiu, cărora le spune că merge în munți să adune pe moși pentru a răzbuna sângele vărsat la Mihalț, al românilor);
- Sibiu (la 5 iunie 1848) - Apuseni (6 iunie), în Bucium Cerbu (unde ține o cuvântare) - Abrud (7 iunie) - Câmpeni (9 iunie, unde în zi de târg indeamnă pe moși să-și facă lănci și să-și îndrepte coasele, dar să nu amenințe încă pe nimeni) - Vidra de Sus;

- Vidra de Sus - Câmpeni (18 iunie, unde sosise comisia guvernamentală pentru a asculta plângerile moșilor și care nota că "Avram Iancu stăpânește deplin poporul din acest ținut, care l se supune orbeste) - Albac - drumul spre Câmpeni (întors din drumul spre casă la zvonul că vin secuii, Iancu adună cete de moși înarmați) - Gura Râurilor (unde-și organizează tabăra militară);

- Vidra de Sus - pădurea de fag dintre Vidra, Blăjeni, Bulzești, refugiat într-o peșteră de la izvoarele Crisului Alb, fiind urmărit de soldații trimiși de guvernul ungar (aici stă câteva săptămâni), dar ține legătura cu tinerii intelectuali din Câmpeni; refugiu sau devenind un adevărat cartier general al moșilor;

- Apuseni (unde mobilizează mii de moși) - Blaj, Câmpia Libertății (unde sosește în fruntea a 6.000 de moși înarmați, la 21 septembrie, la cea de a treia adunare națională);

- Blaj (30 septembrie) - Teiuș - Apuseni (în fruntea moșilor săi), Mogoș - Abrud - Vidra de Sus.

Acestea sunt principalele trasee ale eroului din Apuseni din anii de școală până la izbucnirea războiului civil în Transilvania, când românii au fost nevoiți să-și apere cu armele ființa lor națională în fața terorismului ungar. Sunt traseele de suflet ale unei mari conștiințe naționale, marcând pentru eternitate un itinerariu al unei demnități, a unei atitudini și a unei puternice voințe românești în zorii unui veac al libertății popoarelor.

Vasile LECHINTAN

Restituiri:

În vizită la moși...

În primăvara anului 1929, la doi ani de la înființarea Legiunii, Corneliu Codreanu face o vizită în țara Moșilor, la invitația unui învățător din comuna Bistra, de lângă Câmpeni.

Preocupat de suferințele neamului, el pleacă cu "măcănița" spre inima munților, pentru a cunoaște, la fața locului, viața zbuciumată a moșilor, a căror istorie "e străbătută de două fire de foc: sărăcia (...) și lupta pentru libertate".

Dar, iată cum descrie Codreanu întâlnirea cu învățătorul bistrițean și viața moșilor: "...M-am dus la învățătorul din sat, care-mi scrisese. Am stat o zi. Am intrat prin casele sărace ale moșilor. O spuză de copii așteptau zgribuliți câte o lună și mai bine, pe părinții lor plecați cu calul și căruța, să le aducă câte-un sac de mălai, în schimbul cercurilor de lemn și a cuibarelor pe care le lucrează și pe care, apoi, le vând, la sute de kilometri, în regiunile unde Dumnezeu a fost mai dămic.

Bogățiile Munților Apuseni - aurul și lemnul - au ajuns pe mâna exploataților, iar ei (moșii n.n.) au rămas mereu fără haine și fără pâine".

La 11 ani de la formarea României mari, Codreanu îi găsește pe moși îmbrăcați în zdrențe, măcinați de boli, lipsiți de hrană, locuind în niște căsuțe mici de lemn, majoritatea cu o singură cameră.

Se întoarce la Iași cu sufletul răvășit, încercat de durerea acestor oameni ai munților și revoltat de nepăsarea autorităților față de ei: "Ce grozavă este înstrăinarea clasei conducătoare a unui popor, a clasei lui politice și culturale! Și cum va trebui să fie privită această clasă politică conducătoare, de oratori în parlament și pe la toate răspântiile drumurilor, dezertoare de la obligațiile ei elementare de-a veghea asupra vieții și onoarei Neamului?"

Ioan CIAMA,

Președintele filialei Timișoara a Societății Culturale-Patriotice "Avram Iancu" din România

Peisaj pustiu

*Nu mai atârnă casele de nici un fir de fum
coborâtor cândva din nu știu care slavă,
ci urcă printre ele înalbăstrind un drum
pe care porțile-ntr-o rână îl plâng și îl regretă.*

*Căruțele, prin șuri, au țepenit în osii
Și, sângerând, pe coase tot viermuie rugina;
cucute răcănate și busturi grași și bozii
le zmulg fără de milă ferestrelor lumina.*

*Și e prin încăperi ceva ca o surprare
de sufetele în ape de nimenea știute,
ceva ciudat ca umbra unor umbre care
închipuie, prin aer, părelnice volute...*

*Și tot mai mult târziu se face mai târziu
în lemnul din icoane ce mai miroase a miere...
Doar pragurile, ele, trecând peste-un pustiu
de mai visează încă vreo nouă înviere...*

Petre BUCȘA



Flori pentru Eroii Neamului...

Ioan Arion

*L-am cunoscut pe unchiul Arion,
Părea crescut ablu din pământ,
Înalt chipes ca un prașor sfânt
Și-avea obrazul rumen de cocon.*

*Cu fruntea încrețită de istorie și de păsură,
C-a slujit șapte ani în gardă la-mpăratul,
Când chiuia la horă zguduia tot satul,
Iar noi copii ne ogoiam ca apele din șesuri.*

*Când sau ales pentru Alba lulla delegații,
A fost designat în frunte ca stegar,
Cu tricolorul în vânt părea că-i un stejar,
De-au înlemnit în curțile grofilor până și argații...*

*Priveau la el românii de prin alte sate
Și se minunau de-asa mândrețe,
Până și copiii admirau și-i dădeau binețe,
Că era cât ușa bisericii de lat în spate.*

*În tren spre Alba lulia când horea,
Îl sorbeau din ochi toate Mănuțele;
Îi erau dragi și lui fătulele.*

*Și cum să nu-i fie când Muresul, să-l vadă, se
oprea.*

*De-odată a simțit în piept că-l arde ca un jar,
Atunci a fluturat tricolorul și mai tare...*

*A mai apucat să strige: "Trăiască România
Mare!"*

Și-a ajuns la Alba, în patru scânduri de stejar.

*L-au prohodit douăzeci de proști și-un vlădică
Și l-a străjuțit întreg poporul,
Pe cel dintâi martir ales din cei ce cu opincă
Au hotărât să ne unim cu țara căreia l-am dus
dorul.*

*Azi doar me-n țințirumul de la gară
Cu ochii la statula lui Horia, Cloșca și Crișan;
La-ntâi Decembrie s-aprinde câte-o lumânare an
de an
Și numele lui strălucește ca un curcubeu peste
țară.*

Vasile Copilu CHEATRĂ

Iancule Mare

Publicație editată de Societatea "Avram Iancu" din România,
Cluj-Napoca, Calea Dorobanților, 70
Președinte: Ing. Constantin Sicoe

Redactor șef: Emil LUCA

Redactori: Petre BUCȘA, Ioan CIAMA, Ioan Al. CRIȘAN,
Vasile CRISTEA, Otilia CROITORU, Alexandru DĂRĂBAN,
Eugen GOIA, Ioan HERINEANU, Vasile LECHINTAN,
Pamfil MATEI, Ioan POGAN, Alexandru RUS, Vasile TUTULA,
Teodor ȘANDOR, Nicolae ȘTEIU,

Grafica: Lazăr MORCAN

Culegere, Corectură și Tehnoredactare:

S.C. DALOR S.R.L. Str. Câmpului 40, sc.5, ap.57. Tel. 177172

TIPARUL EXECUTAT LA TIPOGRAFIA GARAMOND
3400 Cluj-Napoca, Str. Fabricii, Nr. 93-105, Tel.154264, Tel./Fax: 414054